ԺԱ· ՏԱՐԻ 3036 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 10 ԱՐԵԳ 1386 18 ՄԱՐՏ 1894 23 ՌԱՄԱԶԱՆ 1311 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده آره وولك غزته سى اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ		150
»	»	Վեցամսեայ	» »	75
»	»	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ		28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց թղթատարի ծախքն [illegible]		Դրուշ		50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 18/30 ՄԱՐՏ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

«ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՉԻ ՀԱՍԿՆԱՐ»

Մեք շատ գէշ բան կ'ընենք եղեր՝ մեր գրած աշխարհաբարը զարգացնելու համար գրաբարէն փոխառութիւններ ընելով երբեմն։ Ժողովուրդն ինտոր կը խօսի՝ անանկ գրելու ենք եղեր. և ատանկ չընելնուս համար է որ ժողովուրդը չի հասկնար եղեր Արեւելքի խմբագրականները, մինչդեռ իրենց գրածները կը լափէ եղեր՝ պարզ և հասկնալի աշխարհաբարով գրուած ըլլալնուն համար. ևն. ևն.։

Իր ապրանքը գովելու և դիմացինին ապրանքը վար զարնելու շուկայական [illegible] սովորոյթին լեզուագիտական ուսումնասիրութեան մասը կազմելն իրաւ է որ դեռ նոր կ'իմանանք։

Այս ինքնագովութեան հաւասար բան մը եթէ գտնել ուզենք՝ ճարահատ իրենց թերթին պէտք է դիմենք դարձեալ, ուր անցեալ շաբթուն յատուկ խմբագրական մը հրատարակեր էին՝ այն աւետիսը տալու համար մեզ թէ՝ «երեք տարիէ հետէ որ իրենց թերթը վայելելու բախտն ունի հայ ժողովուրդը՝ թէ՛ հոս և թէ գաւառաց մէջ շուկայի բարքերը բարւոքեր են զգալապէս, բարոյականութեան այս անուանի ուսուցիչներէն շուկայի հայ ժողովուրդն ուսեր է բարոյականութեան հիմնական սկզբունքներն, առուտուրներու մէջ խարդախութիւնք անհերեւ համեմատութեամբ պակսեր են, և թողլով իրենց հայրերէն ու պապերէն տեսած խաբէութիւնները, մեր էսնաֆներն սկսեր են հասկնալ թէ ճշմարտութիւնն ամենէն ուղիղ և ամենէն շահաւէտ միջոցն է յաջող առուտուր ընելու,» ևն։

Աւելորդ է յիշեցնել թէ երեք տարիէ ի վեր իրենց շնորհիւ այս աստիճան բարւոքած ժողովուրդը մինչեւ ցարդ հայ թերթերու մէջ խաբէութեան ու խարդախութեան ջատագովութիւններ միայն գտած էր, ու ո՛չ երբեք առիթ ունեցած էր ինքնօգնութեան, ճշմարտախօսութեան, ժուժկալութեան, տնտեսագիտութեան, առողջապահութեան տեսական կամ գործնական դասեր գտնելու այն հայ լրագրաց մէջ որք կը հրատարակուէին մինչեւ 1891 Շնորհաց Թուականը։

Իրենց ընթերցողաց քիթին խնդալու համար հրատարակուած այս... «տիրացուական» յաւակնութիւնները մէկ կողմ նետելով, եթէ խնդիրն իւր սոսկ լեզուագիտական երեւոյթին ներքեւ նկատենք, ի՞նչ կը տեսնենք.—

Ա. Իրա՞ւ է որ լրագրական հրապարակի վրայ երեւցած աշխարհաբարներուն մէջ ա՛յնքան մեծ տարբերութիւն կայ որ ժողովուրդն անոնց մէկ մասն աղէկ մը կը հասկնայ և միւսներն ամենեւին չի հասկնար։

Բ. Իրա՞ւ է որ իրենց ամենէն պարզ կարծած գրական աշխարհաբարն իսկ ուղիղ կրնան հասկնալ այն հինաւուրց տգէտներն որք ամենեւին լրագիր չեն կարդացած իրենց կեանքին մէջ։

Գ. Իրա՞ւ է որ երբ քիչ մը գրական կամ գիտական բան մը գրել ուզեն՝ իրենք կը շատանան լոկ ժողովրդեան բերանը պտըտող բառերով, և չեն գործածեր այնպիսի բառեր, ոճեր, ձեւեր, ասութիւններ որք մինչեւ հիմա գիրքերու մէջ—կամ իրենց խելապատակին մէջ—միայն կը գտնուէին։

Դ. Իրա՞ւ է, վերջապէս, որ աժան հրատարակութիւնք իրենց պարզ լեզուաւ գրուած ըլլալուն համար կը կարդացուին, և ո՛չ թէ իրենց աժան ըլլալուն համար միայն։

Այս չորս հարցումներու պատասխանել կը բաւէ առաջարկեալ խնդիրը լուծելու, և այս հարցումներ ալ ինքնին այնքան պարզ են որ առաջարկել գրեթէ լուծել է զանոնք։

⁂

Այսօրուան լրագիր, հանդէս և գիրք կարդացող հայ հասարակութիւնը կրնանք երեք դասի բաժնել.

1. Անոնք որ բնաւ դպրոց չեն գացած, բայց ուսումնասէր ըլլալով, և քիչ շատ կրթեալ անձերու հետ յարաբերութեան մէջ, վարժուած են լրագիր կարդալու, սկսելով մանր լուրերէն ու վէպերէն, և այսօր, լոկ գործնական փորձով, կը հասկնան լրագրաց մէջ գրուող հայերէնը։

2. Անոնք որ կիսատ թողած են իրենց դպրոցական ընթացք, և ուսման բոլորովին անյարմար միջավայրի մէջ գտնուած են շուկայ ելնելէն ի վեր։ Բայց և այնպէս, լրագրաց ընթերցմամբ քիչ շատ մշակուած է իրենց միտք· լրագրաց շնորհիւ սովրած են ազգային վարչական կեանք, աշխարհագրութիւն, քաղաքականութիւն, և իրենց խօսած ու գրած հայերէնն ալ լրագրերու կը պարտին։

3. Անոնք որ գոնէ նախակրթարանի մ'ընթացքը կրցած են բոլորել։

Յայտնի է թէ անոնց համար որք քիչ շատ դպրոց տեսած են, այս աշխարհաբարն հասկնալու և միւսը չհասկնալու խնդիր չի կրնար ըլլալ։ Գոնէ գործնական քերականութիւն մը ձեռքերնին անցած է. գրաբարի հոլովներն ու խոնարհումները գոնէ մէկ անգամ լսած են իրենց կեանքին մէջ։ Արդ, «այս աշխարհաբարը պարզ է և միւսը մութ է» ըսողներուն բոլոր նորութիւնը գրաբարի քանի մը հոլովներ ու խոնարհման մի քանի ձեւեր մէկդի ընելէն անդին չանցնիր, ի բաց առեալ ինչ որ կը պարտին իրենց մասնաւոր ոճին, (աւելի կամ նուազ թրքաբանութիւն կամ ֆրանսաբանութիւն)։ Մեր «ժողովրդեան համար գրելն» և ձեր «ժողովրդեան համար գրելն» անտարբեր բան մ'է ամեն անոնց համար որք այնքան տարրական բան մը դպրոցի մէջ իսկ սովրելու պատեհութիւն ունեցած են արդէն։

Գալով անոնց որք դպրոց չեն տեսած և վարժութեամբ միայն կը հասկնան լրագրաց աշխարհաբարը, կը հարցունենք թէ այս մարդիկ գրական աշխարհաբարն ո՞ւր սովրեցան մինչեւ հիմա։ Չէ՞ մի որ Մասիսի, Արեւելքի այս օրաթերթերու մէջ, որոց լեզուն աւելի կամ նուազ գրաբարի ազդեցութիւնը կրած է միշտ։ Չէ՞ մի որ անոնց ականջը լեցուած է այն գրաբար ձեւերով որք սովորաբար ի կիր կ'առնուին գրական աշխարհաբարի մէջ։ Քանի՞ հոգի կրնայ ցուցուիլ որ մինչեւ երկու-երեք տարի առաջ լրագիրի երես տեսած չէ, գիրք կարդացած չէ կեանքին մէջ, և յանկարծ օրին մէկը ձեռքն առած հայերէն թերթն հասկնալու կարող կ'ըլլայ։ Երբ լրագիրք սուղ էին, ընթերցասիրութիւն շատ աւելի էր. առանց վճարելու թերթ կարդացողներ մեծագոյն թիւ մը կը կազմէին։ Աժան լրագրութեամբ, այսպիսիք իրենց կարդացած թերթը գնելու կարող եղան, բայց չի հետեւիր թէ առջի սուղ թերթերը չէին հասկնար։

Ամեն ազգի մէջ այսպէս է։ Աժան հրատարակութիւնք սուղ հրատարակութիւններէն աւելի կը կարդացուին, ո՛չ թէ պարզ գրուելնուն համար այլ աժան ըլլալնուն համար։ Այս տարբերութիւնն տակաւին մեր մէջ այնքան զգալի չէ։ Աժանները սուղերէն քանի մը պատիկ աւելի չեն կարդացուիր։ Զի վերջապէս, կարդացող ժողովուրդը գրեթէ նոյնն է, հանրային կրթութիւնն և իմացական մշակութիւնը մեր մէջ եւրոպեան չափերով տարածուած չըլլալուն համար։ Արեւմտեան ազգաց մէջ տարբերութիւնը շատ աւելի աչքի կը զարնէ։ Բըթի Ժուռնալ 10 փարայի ըլլալուն համար կը տպուի մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար օրինակ. մինչ 20 կամ 30 փարայի Փարիզեան լրագիրք 20 հազարէն և (առ առաւելն) 80 հազարի միջեւ են։ Բըթի Ժուռնալին ֆրանսերէն լեզուն ճիշդ նոյն է Փարիզի ամենէն շնորհքով լրագրին՝ Թանի լեզուին հետ. բայց Թանը 25—30,000է աւելի չի տպուիր։ Տարբերութիւնը գնոյ տարբերութիւն է, ո՛չ թէ քերականութեան։

Մեր մէջ, հինաւուրց տգէտներն որք ամենեւին լրագիր չեն կարդացած, տակաւին այսօր չեն հասկնար ո՛չ 10 փարանոց ո՛չ 20 փարանոց թերթերու խմբագրականներն։ Ոչ իսկ բարեկիրթ Պոլսեցւոյ մը կամ ուսեալ գաւառացւոյ մը մաքուր աշխարհաբար խօսակցութիւնը կ'ըմբռնեն։ «Բէք կըապարլամըշ կ'ըլլայ կոր» կ'ըսեն ու մէջէն կ'ելնեն։ Կարծեցեալ ժողովրդասէրներն ինչ որ ալ ընեն պիտի չկրնան իրենց թերթն այսպիսեաց կարդացնել։ Որչափ ալ բաց գրեն, ասոնց համար գրաբար է միշտ։ Այսչափ տգէտ մարդիկ նաեւ այնչափ հայերէն բառ չեն գիտեր։ Իրենց պարզ խօսակցութեան իսկ բառերուն երբ կէսէ աւելին տաճկերէն է, ի՞նչպէս կ'ուզէք որ քիչ մը աւելի բարձր միտքեր յայտնելու համար գործածուած ամեն հայերէն բառերն հասկնան։ Իսկ այնքան հայերէն բառ հասկնալու կարող Հայը մէկ-երկու հոլովի կամ նախդիրի պատճառաւ չէ որ կարդացածն անկարող պիտի ըլլայ ըմբռնել։

Մնաց որ, «պարզ աշխարհաբար կը գրենք կոր» ըսողներն իրենք առաջին են ժողովրդական լեզուի սահմաններէն վեր խոյանալու և ո՛չ միայն ժողովրդին այլ և քիչ շատ կարդալ գրել գիտցողներուն անհասկնալի բաներ երկնելու, երբ ձեռնարկեն «գրական» գրել։ Կը հրատարակեն նկարագրութիւններ, նորավէպեր, հոգեկան վիպակներ, պատկերներ, հոգեբանութիւններ, ու դեռ չգիտեմ ինչեր որոց լեզուն ֆրանսերէն է, գրաբար է, նորվեկերէն է, ինչ որ կ'ուզէք է, բայց անշուշտ ո՛չ Պոլսոյ, ո՛չ Տփղիսի «ժողովրդական» աշխարհաբար է, ո՛չ ալ Վասպուրականի գաւառաբարբառ։ Կը հնարեն բառեր Ոսկեղջիւրէն աւելի երկար, ոճեր՝ Վոսփորէն աւելի մանուածապատ, և կ'ուզեն որ հաւատանք իրենց խօսքին երբ կ'ըսեն թէ ասոնք ըմբռնելու կարող ժողովուրդ մը Արեւելքի խմբագրական լեզուն չի հասկնար։

Բ. Փ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԶԷՆԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆ.—Հեռագիրն երէկ կարեւոր լուր մը բերաւ։ Դանիոյ Թագաւորը խօսակցութեան մը մէջ հաւանական ցուցուցեր է որ ի մօտոյ ընդհանուր զէնընկեցութեան խնդիրը լըջօրէն ձեռք առնուի եւրոպեան Տէրութեանց կողմէ։ Դանիոյ Թագաւորը թէեւ Մեծ Տէրութեանց կարգին մէջ չի գտնուիր, բայց իւր փեսայներուն և հարսերուն միջոցաւ հաղորդակցութեան մէջ է միշտ հզօր կայսրերու, Թագաւորներու և Թագուհիներու հետ։ Իւր սիրական փեսայներէն մին է Ցարն, որ ծերունի Թագաւորն իւր խորհրդականն ըրած է շատ մը խնդիրներու մէջ։ Հետեւապէս, Դանիոյ Թագաւորին կարծիքը սովորաբար ենթադրուածէն աւելի կշիռ ունի։ Եթէ Պ. տը Պլովիցի տեղեկութիւնք ճիշդ են, կ'երեւի թէ Ցարն և Վիլհէլմ Կայսր միւս Տէրութեանց պիտի առաջարկեն միեւնոյն ժամանակ զօրաց և զինուց ընդհանուր զեղչ մ'ընել, որով զեղչել զինուորական ծախքերն։ Այս բան մինչեւ հիմա երազ մը թուեցաւ։ Բայց յանուն բանակի և նաւատորմի եղած ծախքերն այնքան ծանր կը ճնշեն անխտիր ամեն ազգաց ելմտացոյցներուն վրայ որ ուշ կամ կանուխ միջոց մը պիտի խորհուի վերջ տալու այս կացութեան։ Ամեն ուրեք երեւան եկած գործաւորական խնդիրներ այն ատեն միայն լուծում կը գտնեն երբ զինուորական ծախուց զեղչմամբ հանրային դրամներն աւելի արդիւնաւոր կերպիւ գործածուին։ Դանիոյ Թագաւորը Ռուսիոյ, Գերմանիոյ, Իտալիոյ և Սպանիոյ գործակցութիւնն ապահովուած կը կարծէ։ Ֆրանսայի խօսքը չըներ։ Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Ֆրանսա, Ալզաս-Լոռէնի խնդիրն ունենալով սրտին մէջ, զինաթափ չըլլար մինչեւ որ այն հաշիւ չկարգադրուի խաղաղութեամբ կամ պատերազմաւ։ Բայց երբ Ցարն ինք առաջարկէ զէնընկեցութիւն, Ֆրանսա դարձեալ պիտի մերժէ՞։ Ցարն այս օրերս շատ մտերմութիւն ցուցուց Գերմանիոյ, և հաւանական է որ այս մտերմութիւն անտեսականէ զատ նաեւ քաղաքական համաձայնութեան մը յանգի յօգուտ եւրոպեան խաղաղութեան։ Աւստրիա-Հունգարիա անշուշտ կը համակերպի այնպիսի առաջարկութեան մը որոյ վրայ միանան Ռուսիա և Գերմանիա։ Ժթ դարն արժանապէս փակուած կ'ըլլայ եթէ աշխարհի բարօրութեան համար այսքան պատուական խորհրդի մը գործադրմամբը փակուի։

ՌՈՒՍԻԱ. — Թիրասբոլի կաթոլիկ թեմին մէջ կը բովանդակին Խերսոն, Սամարա, Խրիմ, Կովկասիա, Պեսարապիա, ընդ ամենայն 16 կուսակալութիւններ։ Կաթոլիկ եպիսկոպոսն իւր իրաւասութեան ներքեւ ունի 268,014 կաթոլիկներ, որոց 17,916ն հայ-կաթոլիկ են։ Լատին-կաթոլիկներն ունին 92 եկեղեցական, հայ-կաթոլիկներն՝ 45։ Առաջինք ունին 157 եկեղեցի և մատուռ, հայ-կաթոլիկներն՝ 51 եկեղեցի և մատուռ։

—[illegible] անգլ. շոգենաւն որու Օտեսայի մօտ քարերու վրայ խնալը ծանուցեր էինք, գերմանական ընկերութեան մը Պէրքէլէ ազատարար շոգենաւուն օգնութեամբ ջուրին երեսն ելաւ և Օտեսա բերուեցաւ, յետոյ Սեւաստափոլ ղրկուեցաւ նորոգուելու։ Ազատարար շոգենաւն այնքան հզօր ջրհաններ ունէր որ ժամն հինգ հազար տակառաչափ ջուր դուրս կը հանէր։ Ի վարձ իւր աշխատութեան, 4,500 անգլ. ոսկի ստացաւ։

—Օտեսայի նաւարանէն անցնող անգլ. երկու նաւային սպաներ մետաղի անգործածելի կտորներու մէջ գտնելով Խրիմու պատերազմէն աւելցած հին ռումբեր, հետաքրքրութեամբ առին նայեցան և յետոյ անհոգութեամբ մէկ հատը վար ձգեցին իրենց ձեռքէն։ Հին ռումբն անմիջապէս կրակ առաւ, նաւազներէն մին մեռաւ և միւսը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ՌՈՒՍ ՈՃՐԱԳՈՐԾՔ.—Եւրոպական Ռուսիոյ կեդրոնական բանտերէն այս տարի Խաղաղական Ովկիանոսի մէջ Սաղալինեան կղզւոյ աքսորավայրը պիտի ղրկուին 1,600 այր և 200 կին ոճրագործք, տեղւոյն հանքերուն մէջ աշխատելու։ Փոխադրութիւնք պիտի կատարուին Կամաւոր ընկերութեան շոգենաւերով։ Այլ ոճրագործք Օտեսայէ պիտի ղրկուին 800ական հոգի, մարտ և օգոստ. ամիսներուն մէջ։ Ոճրագործներէն մին, Քոզլով անուն, երկրորդ անգամն է որ Սաղալին կը ղրկուի։ Մարդասպանութեան համար անգամ մը հոն ղրկուած ըլլալով, չորս տարի ետքը փախաւ և Վլատիվոսթոք եկաւ։ Սիպերիոյ այն արեւելեան ծայրէն ոտքով Եւրոպական Ռուսիա եկաւ 15 ամիսէն։ Հիմակ աւելի երկար ժամանակ Սաղալինեան կղզին մնալ կը դատապարտուի և այն յաւելուածով որ իւր աքսորավայրն հասնելուն պէս խարազանի 50 հարուած պէտք է կրէ հոն։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Անգլիացիք հազիւ թէ արեւմտեան Ափրիկէի մէջ ազատեցան արաբ ցեղապետի մը թշնամութենէն, և ահա արեւելեան Ափրիկէի մէջ, յՈւկանտա, ուրիշ աւելի հզօր արաբ ցեղապետ մը կը գտնեն իրենց դէմ։ Գապպա Ռէկա այն կողմեր գերեաց տուրեւառ կ'ընէր, բնիկները կը շահագործէր, և եւրոպական քաղաքակրթութեան հաստատման կը հակառակէր։ Այնքան դժուարութիւններ յարուցած և այնքան արիւնհեղութեանց պատճառ եղած է որ Անգլիացիք, Ուկանտայի բարեկարգութեան ձեռնարկած ըլլալով, այս տեղական բռնաւորին իշխանութեան վերջ տալ հարկաւոր դատած են, որով կը յուսան մարդկութեան եւս ծառայել, բնիկներն ազատելով իբրեւ գերի բռնուելու և ծախուելու անպատեհութենէն։

ԴԱՆՈՒԲԻ ՎՐԱՅ ԿԱՄՈՒՐՋ.—Ռումանական եզերքին վրայ Ֆէթէշտի քաղաքը դիմացի եզերքին վրայ Չէրնավոտա քաղաքին հետ կցելու համար շինուող կամուրջը փութով յառաջ կը տարուի։ Կամուրջին վրայէն երկաթուղի պիտի անցնի։ Կամուրջին շինութիւնը մինչեւ հոկտ. պիտի լմննայ։ Դանուբի վրայ սոյն նոր երկաթուղւոյ շնորհիւ, Քէօսթէնճէի նաւահանգիստը, Դանուբի վրայ նաւարկութեան դադարման միջոցին, գլխաւոր կեդրոն պիտի ըլլայ Ռումանիոյ արմտեաց արտածման համար, որք Ռումանիայէն երկաթուղիով Տօպրուճա պիտի անցուին և ի Քէօսթէնճէ նաւ պիտի դրուին։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. —Փարիզի և Լոնտոնի լրագիրք վերջերս զրոյց մը յիշեր էին թէ Փարիզի կոմսը Քոբէնհակի մէջ ջանքեր ըրեր է որպէս զի Ցարը միջնորդէ ֆրանսական կառավարութեան քով, և Օրլէանեան Տան պետը կարենայ Ֆրանսա դառնալ, ուստից քանի տարիէ հետէ աքսորուած է իբրեւ քաղաքական թեկնածու։ Ռուս կառավարական թերթը Նօ— կը ծանուցանէ թէ այս լուր անհիմն է, որովհետեւ Աղեքսանդր Գ. կայսրն ամենեւին չուզեր խառնուիլ Ռուսիոյ դաշնակից կամ բարեկամ Տէրութեանց ներքին գործերուն։

ՄԱՐԴԻՆԷԶ ՔԱՄՊՈՍ մարեչալն առհամեստութեան չընդունեց Իշխանի տիտղոսն և ցկեանս վճարելի թոշակը զոր իրեն տալ կ'ուզուէր ի վարձ իւր յաջող պաշտօնավարութեան ի Մարոք։

ԲՐԻՏԱՆԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆՆ, արդէն հսկայ շէնք, աւելի պիտի ընդարձակուի։ Երկու հարիւր հազար ոսկւոյ վճարմամբ գնուեցաւ 30 հազար եարտայի մօտ հող՝ թանգարանին չուրջը, նոր շէնքեր կառուցանելու համար։ Այն հողին վրայ գտնուող հին տուներն և այլ շէնքերը վար կ'առնուին։

ԿՈՒՐԲՕ ԶՕՐԱՎԱՐ որ գերման բժիշկներուն ինքզինք ցոյց տալու համար Պերլին գացած էր, ի մօտոյ Փարիզէ անցնելով

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (190)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՉԱՐԸ

Արդ, նախ երդում ըրաւ, կեանքին կապուելու համար։ Յետոյ առաջարեց, առանց սակայն իր դիրքը փոխելու. մէկ տեղը կոտրած չէր, ինչ որ իրական գոհունակութիւն մըն էր։

—Բէ՛հ, ըրաւ Միւֆլիէ, ասանկ չա՛տ բաներ տեսած եմ։ Վե՛ր ելիր, Թաթերուդ վրայ։

Զգուշութեամբ ելաւ կեցաւ, վասնզի գաղափար չունէր իր գտնուած տեղին բարձրութեանը վրայ։ Քիչ քիչ ծունկերուն վրայ ելաւ, յետոյ ոտքերուն, կռնակը կոր պահելով, յետոյ վեր առաւ գլուխը։

Ոտքի վրայ էր։

—Հիմակ, շարունակեց մենախօսել, քանի որ ծակէ մը մտայ հոս, այս ծակէն դուրս ելլելու եմ... Ո՞ւր է։ Կրո՛ղ, սատկալի մութ կ'ընէ։ Սակայն գլխուս վրայ ըլլալու է. վեր առնենք բազուկնիս, անպատճառ պիտի դպինք այս սիրեցեալ գետնափորին ձեղունին։

Գործը խօսքին միացուց և գոհունակութեան աղաղակ մը արձակեց։ Իր մատներուն տակ զգացած էր երկաթէ տախտակին պաղութիւնը։

Բայց զինքը զարմացնողը սա էր որ բնաւ դորշ լոյսի մասնիկ մը չէր հասներ մինչեւ իրեն։

Սակայն ապահով էր որ փլուզումը պարապ մը թողած էր, և այն խորշն ուր կը գտնուէր Տիւլըը, գետակին վրայ նայող պատուհանէն տժգոյն լոյսի մէկ քանի ճառագայթներ կ'ընդունէր։

—Զա՛ր սատանայ, ի՞նչ տեղի ունեցաւ, մըլթաց։

Երկաթը կը շօշափէր, որ կարծես ինքնին տեղաւորուած էր հորիզոնական դիրքի մէջ։ Արդ, աւասիկ ճշմարտութիւնը։ Այդ կափոյլը կշռոցաւոր էր· պահ մը զրկուելով իր յենակէտէն այն աւերումներուն պատճառաւ զորս Միւֆլիէ կը գործէր իր ձողովը, դարձած էր իր կեդրոնական առանցքին վրայ։

Բայց այս շարժում, պատճառելով Միւֆլիէի անկումը, փլցուցած էր այն քարերն ու հողը որք կուտակուած էին փորուած փոսին եզրը։ Կափոյլը նորէն իր առջի դիրքն առած էր հետեւապէս։

Միւֆլիէ, ճշմարիտ մուկի մը պէս ծուղակը բռնուած էր։

Մուկի այս մտածումը սարսռացուց զինքը։ Ինչպէս ըրած էր Տիւլըի, յափրացած էր այդ մաղեղ անոնցմէն, և այդ մնացան ճաշերը վերսկսելու հեռապատկերը շատ քիչ կը գոհացունէր զինքը։

Եւ յետոյ մուկեր պիտի գտնուէի՞ն այդ գետնայարկերուն մէջ։

Ապականութեան անտանելի հոտ մը կոկորդը կը բռնէր· գետինը հոս աւելի թաց էր։ Ոտքն իսկ կը զգար ջրակոյտեր, բան մը որ կ'ապացուցանէր թէ այդ խոր գետնափորը շատ անգամ կը լեցուէր գետին ջուրերովը։

Ի զուր Միւֆլիէ իր երկու ձեռքերովը կը ջանար վեր առնել երկաթէ տախտակը։ Յայտնի էր թէ մէկ մարդու ճիգը չէր կրնար բաւել։

—Կրո՛ղ, կրո՛ղ, կը մրմնջէր Միւֆլիէ, կացութիւնը կը կնճռոտի։ Բշո՛ւ, բշո՛ւ, աստեղ հարբուխ կ'ըլլայ մարդ։

Ի՞նչ ընել։ Մտածելու պէտք կար։ Արդ Միւֆլիէ պահ մը թաղուեցաւ խորին մտածումներու մէջ, որոց արդիւնքը սա եղաւ.

—Ամենէն ապուշ բանը կ'ըլլայ անշուշտ հանդարտ մնալը, ուրեմն շարժինք։

Բայց ո՞ր կողմն ուղղուիլ։ Եւ գետնափորն ելք մը ունէ՞ր։ Ջանաց ուղղութիւն մը բռնել։ Ասիկա աւելի դիւրին էր։ Բաւական երկար ատենէ ի վեր չէր թողած— ի մեծ ցաւ իրեն—Տիւլըի բանտը՝ միտքը չբերելու համար այն կողմն ուր կը գտնուէր Սէնը։ Ուրեմն հակառակ կողմէն քալելու էր։

Ինչ որ ըրաւ մեղմիւ, երկու ձեռքերն ընդ առաջ, ոտքերը քաշկռտելով ցեխին մէջ որ գետնին կը փակցունէր զինքը և որ ամենաանախորժ զզուանքի զգայութիւններ կուտար իրեն։

Գետնափորն անձուկ էր։ Երկու բազուկները միջնորմերուն կը դպչէին։ Օդը ծանր էր և շնչառութիւնը դժուարին։

Սակայն կը յառաջանար։

Անհեթե՛թ բան· հոտը թեթեւապէս կը մեղմանար։

Ա՛լ չիկար այն սիրտ խառնող հոտը որ խոնաւութենէն կուգայ։ Հիմակ օդին մէջ չէս գիտեր ինչ տարօրինակ, զզուելի կծուութիւն մը կար, որ ախորժելի կերպով կը խտղտեցունէր Միւֆլիէի լայն քիթին հոտառական ընդարձակ ջիղերը։

Շունչ կ'առնէր հիմակ, առանց սակայն վճիռ մը արձակելու զգացած զգայութեան ճիշդ տարրալուծմանը վրայ։

Պատին քովէն սահելով պզտիկ քայլեր կ'առնէր։ Յանկարծ սայթաքեցաւ. յենարանն անհետ եղած էր, պատը կը վերջանար հոն, կամ դէթ ուղիղ անկիւն մը կը ձեւացունէր յանկարծ։ Միեւնոյն ժամանակ, ճառագայթ մը զարկաւ իր աչքին՝ բարձրագիր պատուհանէ մը գալով, ուսկից եթէ քիչ մը կամք ըլլար, կարելի էր տեսնել երկինքի փոքր կտոր մը։

Ո՞ւր կը յանգէր այդ լուսամուտ. չէր գիտեր, մանաւանդ որ անոր երկաթէ ձողերը ծածկուած էին մամուկի ոստայններով որք թանձր քօղ մը կը կազմէին։

Բայց ամենն այս չէր։

Ահա մութին խորէն, այսինքն անկիւնէ մը զոր Միւֆլիէ չէր կրնար որոշել, տարօրինակ աղմուկ մը կ'ելլէր, վայրի գազանի մռլտուքին պէս բան մը, որ կը թուալէր հեռաւոր գոռումի պէս, ընդհատ ճայթիւններով։

—Ա՞ս ինչ է, մտածեց Միւֆլիէ։ Գազանանոցի մը մէ՞ջ ինկայ։ Եւ իմ գեղեցիկ մարմինս գազաններու ճարա՞կ ըլլալու սահմանուած է։

Գամուած կը մնար սրունքներուն վըրայ, ականջը տնկելով։

Խուլ մռլտուքը տարօրինակ կերպով կը փոփոխուէր, երբեմն կարծես երկակենցաղի մը սուլիւնն էր, երբեմն բարկացոտ կատուի մը մեծամռոր մլաւիւնը։

Միւֆլիէ ցցուեցաւ, քաջասրտութեան հը՛մ մը արձակեց, և ձեռքերն ընդ առաջ,—խոհեմութեան ամենէն տարրական սկզբունքներուն համեմատ,—ուղղակի ճիւաղին վրայ քալեց։

Հոս, նոր անակնկալ։ Իր ոտքերն առարկաներու հանդիպեցան որք շաչեցին։

Ոտքովը խարխափեց առարկան որ խոյս կուտար ճնշումէն՝ թաւալելով և զարնուելով ուրիշ առարկաներու որք նմանօրինակ ձայն մը կը հանէին։

Իրաւ որ ամենէն կարճն էր ծռիլ, ինչ որ ըրաւ։

Եւ զուարթ զարմացման աղաղակ մը արձակեց··

Առարկան··· պարապ շիշ մըն էր։

Ի՞նչ կ'ըսեմ. երկու, երեք, վեց, տասներկու պարապ շիշեր··· ամենուրեք, իր ձեռքերուն տակ, կը գտնէր բարակ վիզերն ու ցցուած փորերը··· Սրուակի մը վիզն իր ռնգային գործարանին մօտեցուց··· Գինի կը հոտէ՛ր··· Չէ թէ կծու, դարձած, անցած գինիի··· Այլ, լեցուն, ալքոլացեալ, պատուական հոտ ունեցող։

Ծակը մինչեւ բերնին իջեցուց··· կաթիլ մը գլորեցաւ իր լեզուին վրայ որ ինքնին շաչեցաւ։

—Անիծի՛ց արմատ, գոչեց, գինիի մառանի մը մէջն եմ։

Բայց գազանին մռլտո՛ւքը։ Վերջապէս, կարելի է գինով մըն էր։ Այո, առաջնակարգ խորդիւն մըն էր, և իր կերկերումները,—իբր թէ հեռաւոր յիշատակ մը բերէին Միւֆլիէի միտքը,—լըջօրէն կը բախեցունէր իր սիրտը։

Վերջնական բան մը ընելու էր։

Քնացող—խորդացողը հոն ըլլալու էր, ձախակողմը···

Դարձաւ այն կողմը զոր ականջը կը ցուցունէր իրեն, և վերջապէս, ծռելով, երկարեց ահագին ճանկը որ ձեռքի տեղ կը ծառայէր իր մարդկային մարմնոյն վըրայ, բոլորովին անշարժ, իբր կենդանութեան նշան քիչ մը շունչ առնելով միայն···

—Է՛, բարեկա՛մ, գոչեց Միւֆլիէ երերցնելով մարդուկը զոր չէր կրնար տեսնել։

Խորդիւնը կեցաւ· բայց այսչափ։

—Տէրուկս, յարեց Միւֆլիէ, անպատճառ պէտք է որ երեսդ տեսնեմ։

Այն ատեն հանրածանօթ բռունցքովը բանեց քնացողին հագուստէն և քաշելով զայն շիշերուն մէջէն որք իրարու բախելով կը շաչէին, լոյսին տակ տարաւ, վեր բռնելով։

Բայց այս միջոցին խղդուկ աղաղակ մը ելաւ Միւֆլիէի կուրծքէն որ չկրնալով իր յուզումը զսպել՝ բացաւ մատները, այնպէս որ մարմինը ինկաւ և ծանրապէս կքեցաւ չոր աղմուկով մը։

(Շարունակելի)

Քան պիտի երթայ կատարելապէս ապաքինելու համար։

ՏԻՕՑՋԷ ՊԱՆՔԻՆ տեղեկագրէն կ'երեւի թէ 1893ին զուտ շահ բրած է 403,859 անգլ. ոսկի. հետեւապէս իւր բաժնեթուղթին վրայ 100ին 8 հաշուով շահաբաժին կուտայ, սովորական պահեստին վրայ բարդելէ յետոյ 21,636 ոսկի, 22,500 ոսկի պաշտօնէից հանգստեան սնտուկին և յաւելուածական վարձատրութեան, և 17,339 ոսկի ալ առաջիկայ տարուան հաշւոյն դնելէ յետոյ։ Գործառնութիւնք (ճիրօ) 1,266 միլիոն անգլ. ոսկիէն բարձրացած են 1,457 միլիոն ոսկւոյ, որ արդիւնք է գործոց ընդարձակման և նոր մասնաճիւղի մը բացման Պաւիէրայի մայրաքաղաքին մէջ ի Միւնիխ։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հայրը չորեքշաբթի օրն Ոստիկանութեան Դուռը երթալով տեսակցեցաւ նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյի հետ։

Ուսումնական Խորհուրդը չորեքշաբթի օրն ի նիստ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ կրթական խնդիրներով։

Տնտեսական Խորհուրդն իւր չորեքշաբթի օրուան նստին մէջ իրաւախոհութեամբ կարգադրեց այն խնդիրն, որ տարիներէ ի վեր կար Գումգաբուի դպրոցի և Նարլըգաբուի Թաղական խորհուրդներուն միջեւ՝ Գափամաճեան հանգուցեալ Յարութիւն էֆէնտիի նուիրատուութեամբ կամ կտակաւ Գումգաբուի դպրոցի Թաղային սնտուկին ձգուած և տոկոսը Նարլըգաբուի վարժարանին սահմանեալ գումարին ամսական վճարմանց առթիւ։

Հրատարակուեցաւ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ
եւ իւր ձեռագիր ոտանաւորը
ԳՐԵՑ
ԲԱՐՍԵՂ Ե. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ
[Տ. ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀՆ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ]

Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով յառաջիկայ ուրբաթ օրէն սկսեալ ի գին 10 ղրշ. բաժանորդք պիտի դիմեն Պալենց գրատունը։

996 3—3

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ

Աշխատասիրութեամբ
Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ա. ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՀԻՒՆՔԵԱՐՊԷՅԷՆՏԵԱՆ

Մեռունազարդ և բազմահմուտ Տ. Հիւնքեարպէյէնտեան հօր սոյն պատուական երկասիրութիւնը, պսակեալ «Սահակ Մեսրոպեան» մրցանակով, լոյս տեսած է մաքուր տպագրութեամբ և 400 մեծադիր էջերէ բաղկացեալ։

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆը, արդիւնք լեզուաբանական (Linguistique) խորին հմտութեան ու երեսնամեայ համբերատար վաստակոց՝ կուգայ հայ դպրութեան մէջ մեծ ու կարեւոր պակաս մը լնուլ, լուսաբանելով հայ լեզուէ բազմաթիւ բառեր՝ ըստ ծագման եւ կազմութեան քոյր լեզուաց՝ Պարսկին եւ Յոյնին՝ որով ո՛չ միայն կարեւոր ծառայութիւն մը կը մատուցանէ մեր չքնաղ լեզուի ուսումնասիրութեան, այլ եւ առիթ կ'ընծայէ հայ լեզուագէտներու հետազօտութեանց։

Կը վաճառուի ի գին կէս Օսմ. ոսկւոյ

Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, «Կեդրոնական գրատուն» Զաւմարճըլար թիւ 59, և ի Բերա, Թիւնէլի դիմաց «Լաֆիւատէս»ի գրատունը։

Յ6 10—20

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Թուրնօ Սէվէրինի (Ռումանիա) օսմանեան հիւպատոս անուանեցաւ Բաղտիկյէ էֆէնտի, օսմ. հիւպատոս Քէօսթէնճէի։

Քէօսթէնճէի օսմանեան հիւպատոս անուանեցաւ Թահսին պէյ, օսմանեան հիւպատոս Թըրհալայի, և իրեն յաջորդեց Ֆէթհի պէյ, երրորդ քարտուղար օսմանեան դեսպանատան Պելկրատի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բարձր. Շէյխ-իւլ-իսլամ էֆէնտիին փեսայ՝ Տօքթ. գէրգնդապետ Ճէմիլ պէյի։

ԳԱՏԸՐ ՆԻՃԷՍԻ ԵՒ ՊԱՅՐԱՄ.— Պոլսոյ Դատաւորին կողմէ պատրաստուած վճռագիր մը համաձայն, յառաջիկայ երկուշաբթի գիշեր պիտի կատարուի Գատըր նիճէսիի տօնը։

Ըստ նոյն վճռագրոյ, յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր, 29 Ռամազան, եթէ լուսնոյ մահիկը տեսնուի հետեւեալ օրը ուրբաթ պիտի սկսի Պայրամի տօնը. իսկ հակառակ պարագային մէջ, Ռամազան ամսոյ երեսուն օրն ամբողջացած նկատուելով՝ շաբաթ օրը։ Այս որոշմնագիր Բ. Դրան ղրկուած է Վեհ. Սուլթանին մատուցուելու համար։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ.—(Պաշտօնական Տեղեկագիր) մարտ 16ի չորեքշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ մարտ 17ի հինգշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ վեց դէպքեր պատահած են, որոց երկուքը մահացած։ Առաջուան բռնուածներէն երկուքը մեռած են և երկուքը ապաքինած։ Ահասիկ մանրամասնութիւնները.

Թօփխանէ՝ մէկ։ Քսէնոֆոն Հաճօբուլօ։
Գատըքէօյ՝ մէկ։ Էլէնի Եանի։
Ղալաթիա՝ մէկ։ Մալամա Եանի, մեռած։
Թօփխանէի առջեւ խարսխած նաւու մը մէջ՝ մէկ։ Քօսթանթին Բանայոթ, մեռած։
Բերա՝ երկու։ Մարիանթի Բարզուքա և Սէվասթի Քօսթանթի։

Առաջուան բռնուածներէն մեռած են.

Ղալաթիա՝ մէկ։ Բանկրէճիօ Եօրկի։
Ունգաբան՝ մէկ։ Եանի Սբաթարօ։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Պուլկարիոյ օսմանեան պատուիրակի քարտուղարին մէկ տեղեկագրոյն վրայ, թէ Սամագօ գաւառակի իսլամ բնակչաց ոմանք խիստ աղքատ են և օգնութեան կարօտ վիճակի մէջ կը գտնուին, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է դրամական պարգեւ մը շնորհել և ղրկել նոյն քարտուղարին՝ բաշխուելու համար այդ աղքատաց։ Կայս. սոյն իրատէն գործադրուելով, բարեմաղթութիւնք եղած են վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը հրամայած է ներում շնորհել Գահրաման Իսա անուն անձի մը, որ մարդասպանութեան ոճրի մը համար երեսուն տարիէ ի վեր Տիարպէքիրի մէջ բերդարգել կը գտնուի և այժմ հիւանդոտ է։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Սերպիական կառավարութիւնը Թաքօվօ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Ֆէրիգ Մէհմէտ Ալի փաշայի, որ պաշտօնով Ադրիանուպոլիս կը գտնուի։ Կայս. իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

Պ. ՖՈՒՆԻ, ընդհանուր տնօրէն օսմ. ծխախոտի Ռէժիին, երէկ գիշեր մեռաւ քոլերայէ։

Ռէժիի պաշտօնատունը գոց է այսօր ի նշան սգոյ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ վարչութիւնն, ինչպէս երէկ ծանուցեցաւ, որոշած է Մարմարայի ծովուն մէջ ալ շոգենաւային երթեւեկութիւններ հաստատել։ Այդ որոշումը պարունակող ծրագիր մը ընկերութեան կողմէ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցուելով, Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ քննուած և ծրագրոյն պարունակութիւնն ընդունելի գտնուած է։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն, ըստ այսմ ծանուցած է Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան թէ Շիրքէթի Խայրիէն արտօնեալ է Մարմարայի ծովեզերեայ քաղաքաց համար շոգենաւային երթեւեկութիւն մը հաստատելու։

Ընկերութիւնը թէեւ որոշած էր այդ գծերուն համար Անգլիոյ մէջ չորս շոգենաւեր շինել տալ, սակայն նկատելով որ ժամանակի կարօտ է, որոշած է շինուած շոգենաւեր գնել երթեւեկութեանց սկսելու համար անմիջապէս։ Ընկերութիւնն իւր ունեցած շոգենաւերէն մէկ քանին նորոգած է այդ երթեւեկութեանց յարմարելու եղանակաւ։ Լոնտոնէն բերուելիք 44 թիւ շոգենաւն ալ փութով ղրկելու համար հրաման տրուած է որոց որ անկ է։ Ընդհանուր տնօրէնութեան կողմէ հեռագիր մը ուղղուելով վարչական ժողովոյ անդամ Խօժէր էֆէնտիի, որ Պանտրմա կը գտնուի, հրահանգ տրուած է առայժմ գործակալութիւններ հաստատել Ռոտոսթօյի, Պանտրմայի և Էրտէքի համար, գործակալութեան պաշտօնին կոչուած անձանց երաշխաւորութիւններն առնուլ և այլն։ Ծանուցուած է նաեւ թէ միւս նաւահանգիստներուն համար ալ յետոյ հրահանգ պիտի տրուի։

Գալով շոգենաւային երթեւեկութեանց, Պոլսոյ նաւահանգիստէն օր ընդ մէջ շոգենաւ մը ճամբայ պիտի ելնէ և այդ երկու օրերու մէջ տեղն ալ ուրիշ շոգենաւ մը գծին միւս կողմէն պիտի մեկնի, որով թէ այս կողմէն և թէ այն կողմէն երկու օրը մէկ անգամ շոգենաւ մը ճամբայ պիտի ելնէ։

Մախսուսէի վարչութիւնը արտօնած է որ Շիրքէթի շոգենաւք մօտենան նոյն ծովեզերեայ քաղաքաց առջեւ իր ունեցած նաւամատոյցներուն։ Շիրքէթի Խայրիէն ալ, կըսէ Սապահ, փոխադարձաբար հաւանած է որ ամառուան եղանակին մէջ կիրակի և ուրբաթներն ու Պայրամի և տօնի օրերն Մախսուսէի շոգենաւք, կղզիներէն և ասիական եզերքէն Վոսփոր երթալ ուզողները փոխադրեն Միրկէօն, Թարապիա, Պէյքօզ և այլ նաւամատոյցներ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ընկերութեան 24րդ ընդհանուր ժողովն ի նիստ գումարեցաւ նախընթաց օր, ընդ նախագահութեամբ ընկերութեան դեր-նախագահ Վսեմ. Մագսուտ Սեպուհ պէյի, վասն զի նախագահ Պ. Կարօֆալիտիս հիւանդ ըլլալով բացակայ կը գտնուէր։ Ցայտագիրէն կը հետեւի թէ Շահուղէնի հաշիւը փակուած է 937,897.26 ղրուշ զուտ շահով, որուն 705,625 ղրուշը գործածուած է թիւ 43 կարոնին վրայ 25 ղրուշ տոկոս վճարելու համար. 43,630.01 ղրուշ սովորական ծախքերու համար և 188,642.25 ղրուշ բաժնեթուղթի գլխավճարի համար։

Վարչական խորհուրդին դադարեալ անդամներուն Պ. Իսաք Ֆէրնանտէզի և Պետրոս էֆ. Ազարեանի տեղ ընտրուեր են Պ. Պ. Ջիսի և Ճօն Էլիասօ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Դրամատան կողմէ վերջերս Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան ներկայացուած հաշուեցոյցէն կը հետեւի թէ վարկի սոյն հաստատութիւն իր պահեստի գումարէն զատ, որ 13 միլիոն ղրուշ է, ունի աւելի քան մէկ միլիոն օսմ. ոսկւոյ զուտ դրամագլուխ, որմէ 90,000 փոխ տրուած է երկրագործներու և մնացեալը տրամադրելի է իր 400 մասնաճիւղերու արկղերուն մէջ։

ԶԻՆՈՒՈՐՔ.—Կայս. իրատէ մը հրամայած է որ յետ այսորիկ փոխանակ թանբէճի, լաւ տեսակէ մէկ ջուրով պատրաստուած բրինձի ապուր տրուի բոլոր զինուորաց։

Պ. ՎԱԼՏԷՔ-ՌՈՒՍՕ, նախորդ հանրօգուտ շինութեանց նախարար Ֆրանսայի, նախընթաց օր մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ճեպընթացով, իր կնոջ ու որդւոյն հետ։ Կրանտ-Օթէլ տը Լոնտրը իջեւանեցան։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Իզմիրէն մինչեւ Ուրլա շինուելու վրայ եղող խճուղւոյն վրայ աշխատութիւնք կատարուած պահուն, Քլազօմէնի մօտ սնտուկի ձեւով քար մը գտնուած է, որուն վրայ մարդու և անասնոց նկարներ կան։ Յետ քննութեան հաստատուած է թէ այդ քարն երկու հազար հինգ հարիւր տարուան հնութիւն մ'է։ Պահպանութեան տակ առնուած է և պեղումներ կը կատարուին գտնուած տեղէն հանուելու համար։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ պաշտօնեայք, մարդահամարի վերատեսուչներուն նման, իրենց շրջանակներուն մէջ պտոյտներ պիտի կատարեն մարդահամարի գործողութեանց մասին քննութիւններ կատարելու համար։ Ասոնց ճամբու ծախքը պիտի վճարուի ներկայ տարւոյ ելմտացոյցէն։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃԷՆ կը գրեն թէ մինչեւ Սէլանիկ երկարելիք երկաթուղւոյ միացման գծին շինութիւնն փութով առաջ կը տարուի։ Քաղաքին մէջ՝ Իտատիյէ վարժարանի շէնքին հանդէպ՝ նոր շէնք մը կառուցուիլ սկսած է կայարանի համար։

ՀԱՄՏԻ ՊԷՅ, տնօրէն կայս. Թանգարանին, ի մօտոյ Պէյրութ պիտի ուղեւորի նահանգին մէջ գտնուած հնութիւններն աչքէ անցնելու համար։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Շիկակօ մարտանաւը, որ մարտ 4ին Իսքէնտէրուն գացած էր, հետեւեալ օրը Պէյրութ ուղեւորեր է։ Իսքէնտէրունի գայմագամը, նոյն մարտանաւն երթալով այցելութիւն տուեր է ամերիկացի ծովակալին։

ՍՊԱՀԱՆԻ անգլիական հիւպատոս Պ. Ճօն Բրէյս նախընթաց օր մայրաքաղաքս ժամանեց։

ԼԱՐԻՍԷՔԻՆ կը գրեն թէ տեղւոյն գայմագամ Ճէմալ պէյ մեռեր է։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մէջ մարտի սկիզբէն ի վեր անձրեւներ տեղացած և շրջակայ լեռներն ձիւնով ծածկուած են։ Մինչեւ փետրուարի վերջ, օդերը աղէկ գացած ըլլալով ծառերը ծաղկեր, սակայն վերջին անգամու ցուրտերէն ծաղիկներն սառեր են, որով այս տարի պտուղները առատ չպիտի ըլլան։

Պ. ՕՆՈՒ, ռուսական դեսպան Աթէնքի, որ նախընթաց օր մայրաքաղաքս եկած էր, երէկ Փեդրպուրկ ուղեւորեցաւ Օտեսայի ճամբով։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Խառն Ժողովոյ՝ ըստ օրինի դադարեալ չորս անդամոց տեղ՝ որք են Եէնիտունեա Տիմիթրաքի էֆէնտի, Նիքօլաքի Եօրկիատի էֆէնտի, Սարաքիօթի Վասիլաքի պէյ և Շիշմանօղլը Անաստասաքի էֆէնտի, նոր ընտրութիւնք պիտի կատարուին յառաջիկայ կիրակի օր գումարելի ժողովի մը կողմէ, զոր կը կազմեն մայրաքաղաքիս զանազան թաղերէն ընտրեալ ներկայացուցիչներ։

ՀԱԼԷՊԻ անգլիական հիւպատոս Պ. Նակօ միեւնոյն պաշտօնով Աֆրիկեան Տրիպոլիս փոխադրուած է։

ՁՄԵՌ.— Երեք իրիկուն առնուած տեղեկութեանց համաձայն Պուլկարիոյ մէջ մէկ քանի օրէ ի վեր առատ ձիւն կը տեղայ անընդհատ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Օսմ. Պանքայի ճիւղին տնօրէն Պ. Մէլինճէն միեւնոյն պաշտօնով Կիպրոս փոխադրուած է։ Պրուսայի ճիւղին տնօրէնութեան պաշտօնը փոխանորդաբար կը վարէ Պ. Հօլմէզ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանն երէկ դատեց Սիւլէյման, Սալիհ, Գատրի, Իլիա, Լուքա, Ռաշիմ, Պօխօր և Մարքօ անուն անձերն, որք շատ մը տեղերէ գողութիւն ըրած ըլլալնուն համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած էին։ Ասոնցմէ Ռաշիմ, Մարքօ և Պօխօր փախած ըլլալով ի բացակայութեան դատուեցան։ Յետ դատավարութեան Սալիհ, Գատրի, Իլիա և Լուքա անպարտ արձակուեցան. իսկ Սիւլէյման, Ռաշիմ, Մարքօ և Պօխօր դատապարտուեցան երեքական տարուան տաժանակիր աշխատութեան։ Ասոնցմէ Մարքօ, Ռաշիմ և Պօխօր, որք փախած են, դատապարտուեցան նաեւ քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և իրենց ստացուածոցը գրաւման։

ԻԶՄԻՐ-ԱՅՏԸՆԻ երկաթուղիին վեցամսեայ ընդհանուր ժողովը անցեալ երեքշաբթի օր գումարուեր է Լոնտոնի մէջ։ Նախագահը ներկայացնելով տեղեկագիրն ու հաշիւները, ըսեր է թէ անցեալ տարեշրջանին մէջ բնաւ արկած մը չէ պատահած ո՛չ անձի ոչ վաճառքի։ Հին գծերուն վրայ երկաթներուն վերանորոգումը փութով առաջ կը տարուի և ծախքերը պիտի գոցուին հասոյթներէն։ 25,000 օսմ. ոսկիի նուազում մը կայ խառն հասոյթներուն մէջ, բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն, ասոր պատճառն է անցեալ աշնան Փոքր-Ասիոյ մէջ տիրած քոլերան։ Աւելցած 40 հազար ոսկի գումարէն 12 շիլին շահաբաժին վճարուեր է իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի վրայ և մնացեալ 13,449 ոսկին նոր հաշուին անցուեր է։ Ընկերութիւնը ձեռնարկներ կ'ընէ կայս. կառավարութեան մօտ՝ նոր գիծ մը շինելու համար ի Զայ։ Այս երկաթուղին մեծ օգուտներ ունեցած է երկրին, ինչ որ սա իրողութենէն կը հասկցուի թէ 1866էն ի վեր հասոյթը ինն անգամ աւելցած է։

ԷՐԷՅԼԻի եւ Ռոտոսթօի Մետրապոլիտ Տ. Գերմանոս, որ անցեալ օր կաթուած ունեցած էր, սկսած է տակաւ ապաքինիլ։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կը գրեն մարտ 14 թուականով. Անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի ընկերակցութեամբ Սըր Արթուր Նիքոլսընի եւ Պ. Պ. Պլիսքի և Եունկի, ուրբաթ օրը Պրուսա ժամանեց կէս օրէն չորս ժամ առաջ։ Դեսպանին և իր հետեւորդներուն տրամադրութեանը տակ դրուած յատուկ կառախումբը Մուտանիաէն Պրուսա հասաւ մէկ ժամ մէկ քառորդէն։ Կայարանին մէջ կուսակալին թարգմանն եւ ոստիկան-զինուորաց գնդապետը ընդունեցին Սըր Ֆիլիփ Քըրրին։ Զինուորաց ջոկատ մը զինուորական պատիւներ ըրաւ։ Անաթոլի Օթէլին մէջ մասնաւոր սենեակներ պատրաստուած էին դեսպանին համար։ Ժամը գիշերուան 2½ին դեսպանն այցելեց մեծ մզկիթը։ Յաջորդ օրը, առտուն այցելեց մզկիթներն ու շուկաները։ Կէսօրին ժամ մը առաջ կուսակալը այցելութիւն տուաւ դեսպանին եւ բարի գալուստ մաղթեց։ Սըր Ֆիլիփ Քըրրի փոխադարձ այցելութեան գնաց Վսեմ. Միւնիր փաշայի եւ յետոյ հետիոտն երկար պտոյտ մը կատարեց քաղաքին շրջակաները ի Մուրատիէ եւ Չէքիրկէ, ուսկից դարձաւ Բունարպաշիի ճամբով։ Կիրակի օրը, դեսպանը ձիով պտոյտ մը կատարեց Չին-Քաեա, ուսկից շքեղ համայնատեսիլը կ'երեւի Պրուսա քաղաքին։ Օդը սքանչելի էր եւ մթնոլորտն անանկ պայծառ, որ հեռուէն կարելի էր տեսնել Ապօլոնիա լիճին ջուրերը։ Հակառակ ձմրան եղանակին, դեսպանը ախորժելի յիշատակ մը տարաւ իր Պրուսա բնակութենէն, ուսկից մեկնեցաւ երկուշաբթի առտու սովորական կառախումբով, որուն յատուկ վակոն մը կցուած էր։ Առտուան ժամը 4ին Իմպէխէն ճամբայ ելաւ դէպ ի Կ. Պոլիս։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Եգիպտական լրագիրները կը հաղորդեն թէ տասնըեօթը տարեկան անգլիացի աղջիկ մը, Միս Բին, որ անգլիացի ընտանիքի մը մէջ վարժուհիի պաշտօնը կը կատարէր, անձնասպան եղեր է՝ ինքզինքը վար նետելով տան մը պատուհանէն, որ կը գտնուի մառոնիներու եկեղեցիին փողոցը, նոր թատրոնին ետեւը։ Խեղճ մանկամարդ աղջիկը դեռ կը շնչէր երբ վերուցեր են զինքը, բայց իր բոլոր անդամները խորտակուած էին և գթութեան քոյրերուն հիւանդանոցը փոխադրուած պահուն մեռեր է։ Միս Բին յոյժ գեղանի էր. կը հաւաստեն թէ նշանուած էր Անգլիաբնակ իր մէկ զարմիկին, որուն հետ յարաբերութիւններ ունեցած էր արդէն։ Այս օրերս իմացեր է իր ապագայ ամուսնոյն մահուան լուրը. չի կրնալով յաղթել իր անմխիթար վիշտին որոշեր է մեռնիլ։

ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ.—Ամսոյս 14էն 15ի գիշերը հելլենական Եօանիս երկկայմը, 15000 քիլէ տարողութեամբ, նաւապետ Սոֆոկլէս Փափազօղլը, տասը նաւաստով, ընկղմեր է Միտիայի (Սեւ ծով) ծովեզերքը։ Նովորոսսիքէն ցորեն բեռցած էր Պ. Բաղրիքիօսի համար, վաճառական ի Կ. Պոլիս։ Նաւաստիներէն մէկը միայն ազատուեր է։ Վաճառքը ապահովագրուած էր Նաութիլոս, Ֆէնիքս Հէլլէնիք և Լոնտոնի Ընտըրրայ-Բէնք ընկերութիւններուն։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Նախընթաց գիշեր Գարաքէօյի կամուրջին այն մասին վրայ, ուր Ոսկեղջիւրի շոգենաւերը կը մօտենան, մէկ քանի գողեր Իլիա անուն մարդու մը խանութը մտնելով, քանի մը հարիւր ղրուշի ծխախոտ եւ մաս մը նպարավաճառի ապրանքներ գողցան։

ՈՃԻՐ.—Առջի գիշերն ի Գասըմ Փաշա Թօփալ Մուսթաֆա անուն մարդ մը դաշոյնով ուսէն վիրաւորեց նաւային տեղակալ Սապրի էֆէնտին։ Ոճրագործը քիչ յետոյ ձերբակալուեցաւ։

ԱԶԳ. ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՊԱՐՏԱԹՂԹԵՐՈՒ

Ռումէլիի երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն 145րդ վիճակահանութիւնը հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբաթ մարտ 31 (Ն. Տ.) (յաջորդ օրը, ապրիլ 1, կիրակի ըլլալով) ճիշդ կէս օրին, արքունի փողերանոցին մէջ, աջակցութեամբ օսմ. կայս. պանքայի։

Կ. Պոլիս 7/19 մարտ 94

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Օսմ. կայս. Պանքային կողմէ (Կ. Պոլսոյ գործակալութիւն) շրջաբերութեան հանուած Օսմ. պարտաթուղթերը կը վաճառուին Պ. Ալեքսանդր Ծանէքթոյի քով, Գարաքէօյ, թիւ 12։

Կ. Պոլիս, 19 մարտ 94

ՍԻԿԱՌԻ ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹ
Սեփականութիւն Ազգ. Ս. Փ. Հիւանդանոցի

Հոգաբարձութիւնս հրապարակ հանեց ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի, սիկառի ընտիր թուղթեր, որոցմէ տարակոյս չկայ բնաւ որ ամենէն դժուարահաճ ծխողներն իսկ գոհ պիտի լինին, իրենց գլանիկի ծխախոտն եւեթ 8—900 պատսպարելոց օգնելու գոհունակութիւնն ևս վայելելով։

Դժուար է գտնել ասկէց զատ միջոց մը որով մարդ թէ օգնէ և թէ մանաւանդ օգտուի, նիւթապէս և ֆիզիքապէս, վասն զի Ազգ. Հիւանդանոցի սեփհական սիկառի թուղթը բացարձակապէս
Լաւագոյն թուղթն է
Աժանագոյն թուղթն է
Օգտակարագոյն թուղթն է

Կը գտնուի ամէն գլխաւոր ծխավաճառաց քով։ Ամէն տուփն և ամէն պրակ Հոգաբարձութեան կնիքը կը կրէ։

Կեդրոնատեղին է Մ. Շիրինեանի վաճառատունը՝ Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրին քով թիւ 14, 16։ (ԿՆԻՔ)

ԱՐԵՂԱԶԱԳՆ Ի ԿԻՐԻՏ
ԿԵՆՏՈՒՐ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ
ՇԱՐԱԳԻՐ
ԱՐԵԳԱԹՈՂ
Վահան Վ. Տէր-Մինասեան

Հրատարակուեցաւ չորրորդ տետրը։ Գին 40 փարա։ Կը վաճառուի բոլոր լրագրավաճառաց քով։ Իր շահեկան պարունակութեամբը յանձնարարելի է ընթերցասէրներուն։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 28 Մարտ.— Կ'ըսուի թէ Կ. Պոլսոյ դեսպան Պ. Նէլիտով Փարիզի դեսպան պիտի ըլլայ և արտաքին գործոց նախարարի փոխանորդ Պ. Շիշքին Կ. Պոլսոյ դեսպան։ Լօպանով իշխան ալ արտաքին գործոց նախարար պիտի ըլլայ եթէ Պ. Կիրսի հիւանդութիւնը շարունակէ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Կայսրը Սրբոյն Ստեփաննոսի պատուանշանին մեծ ժապաւէնը տուաւ Պ. Քալնոքիի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պ. Մընրօ Ֆէրկիւսըն ազատական երեսփոխանն որ նախարարական վերակազմութեան առթիւ Երկրորդ խորտանի պաշտօնն ընդունած էր, յաջողեցաւ վերընտրուիլ ի Լէյթ 1194 քուէի մեծամասնութեամբ, մինչ առաջ 1,643 քուէի մեծամասնութեամբ ընտրուած էր։

ԱԲԲԱՍԻԱ.—Վիլհէլմ կայսր կայարանէն ընդունեց զՖրանծ Եօզէֆ կայսր։ Երկոքին վեհապետք քանիցս ողջագուրեցին զիրար։ Բոլոր օրը գերման կայսերական ընտանիքին հետ անցունելէ ետքը, Ֆրանծ Եօզէֆ կայսր երեկոյին դարձաւ Վիեննա։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— Նախագահ Քլիվլէնտ իւր Վէթօյի իրաւունքով պիտի մերժէ Խորհրդարանին որոշումը գանձարանին մէջ գտնուած արծաթով դրամ կոխելու մասին։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 18 Մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

3 ամիս Լոնտոնայի վրայ		110 ¾
3 » Փարիզի »		22 75

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)		26 14
Բերայի մէջ		— —
Առաւօտուն բացումն		26 14
Կէս օրին		26 14½
Թանզիմաթ Օսմանիէ երէկ երեկոյ		— —
» ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ [illegible]

[illegible]	[illegible]	58 25
»	»	37 25
»	»	27 35

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

[illegible]	[illegible]	— —
Քրէտի Ժէնէրալ		7 20
Պանք տը Բօնս		3 05
Օսմ. Շանտիէ [illegible]		4 10
Ռէժի	Օսմ. Ոսկի Գ.Կ.	19 18
Թրամուէյ		575
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.		310
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 50
[illegible]		39

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Մարք Գերմանական ոսկի	»	107 10
Իմբերիալ	»	90
Քըլմիչ	»	51 15
[illegible]	»	8 52
Մէճ. արծաթ (տամղ.)	»	198 04
Մանր արծաթ	»	103
Մէթալիք	»	97
Թասֆիյէ		5
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի		— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 29 Մարտ

Ֆրանսական Ռանթ 3%	99 35
» » Նոր 3½%	106 70
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	23 82
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	503 43
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	470
Օսմանեան Երկաթուղի	110 25
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	440 62
Պանք Օթօման	632 18
Քրէտի Լիոնէ	777 55
Իտալական Ռանթ 5%	76 65
Եգիպտական միացեալ	521 56
Չէք Լոնտոնայի վրայ	25 200
Օսմանիէ (Օսմանեան քոնսօլիտէ)	438 12

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Մարտ

Անգլ. քոնսօլիտէ	99 81
Օսմ. » Սէրի Դ.	23 62
» » » Ա.	58 50
» » » Բ.	37 25
» » » Գ.	24 87
Օսմ. փոխառութիւն 1871	104 75
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	104
Պանք Օթօման	15 18
Այտընի երկաթուղի	13 50
Գասապայի երկաթուղի	16
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիյէ)	103 25
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	105 06
Հելլենական 5%	29 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 374

ՎԻԷՆՆԱ, 29 Մարտ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 85
» Փարիզի »	49 45
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթ	219 70
» Երկաթուղի	53 20

ՊԵՐԼԻՆ, 29 Մարտ

Օսմանեան Երկաթուղի	103 70
Օսմ. Ռէժի	223
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 360
» Փարիզի »	80 75

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ՓԱՐԻԶ, 29 Մարտ

Ֆրանսական Ռանթ 3%	99 36
Եգիպտական միացեալ	— —
Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	23 85
Օսմ. երկաթուղի	110 50
Օսմ. Ռէժի	— —
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Պանք Օթօման	632 18

ԳԻՏԱԿԱՆ
ԱՅԳԻՆ

Հիմա կարծեմ թէ շատ մարդ այգիներու խնդրով կը զբաղի։ Խաղողէն հանուած մեր գինիներն ու այլ ոգելից ըմպելիները և մանաւանդ ալքօլը կը զբաղեցնէ. պետական անձինք հարկ դատած են համաձայնութիւն մը գոյացնել արհեստէն եղող անձանց միջեւ չամիչի գնոյն անկումը կասեցնելու և խաղողէն քաղուած ամեն տեսակ արդիւնաբերութիւն փոխանակ ժողովրդեան, մշակներուն բեռ ըլլալու, անոնց օգտակար ընծայելու համար։ Այսպէս՝ մէկ կողմէն արհեստին յառաջդիմութեան սատարելով և միւս կողմէն ալ հարկ եղած ձեռնտուութիւնն ընելով՝ այսինքն տուրքերը թեթեւցնելով, արտաքին մրցման պատուար կանգնելով տէրութիւնը կ'ուզէ այգեպանութեան անհրաժեշտ յառաջդիմութիւնը և առ այդ և ոչ մի ջանք կը զոհէ։

Բայց ջանք մը սիրոյ նման եթէ միակողմանի ըլլայ ապարդիւն ըլլալէ զատ և ոչ մի օգուտ կուտայ։ Այսպէս երբ ժողովուրդն ալ չ'աջակցի կառավարութեան ջանից, ամենեւին արդիւնք մը տեղի չ'ունենար։ Ուստի այգիներու խնդրով զբաղող ամէն ոք պարտի լրջօրէն և անդուլ ուսումնասիրել գիտութեան նորանոր պահանջները՝ լաւ եւս տոկալու համար Եւրոպայէն մրցման որ նոյն իսկ կը հնարէ այդ պահանջները։

Արդ՝ ինչպէս մեր այգեպանք առհասարակ պարզ ծծումբ կը գործածեն իրենց այգեստաններու պահպանման համար, Եւրոպայի մէջ ալ առհասարակ պղնձի ծծմբատ (sulfate de cuivre) կը գործածեն։

Եւ շատ հաւանականութիւն կար որ այդ ծծմբատը կամ ծծումբը, ինչպէս որ կ'ուզէք, մեծապէս վնասէր նոյն իսկ այգիին, հողը մաշեցնելով և որթերուն աճեցումը անկարելի ընելով։ Ասոր համար Պ. Վիալա (կը կռահէք անշուշտ մասնագէտ-գիտուն մը) գիտնալ ուզեր է թէ այգի մը առ առաւելն ո՛րչափ ծծմբատ կրնայ ընդունիլ առանց վնասելու իրեն ու իր հողին։ Այս խնդիրը շատ կարեւոր է, որովհետեւ Եւրոպայի մէջ շատ մը անծանօթ հիւանդութեանց դէմ այգիները պահպանելու համար մեծ, շա՛տ մեծ քանակութեամբ ծծմբատ կը գործածեն։ Որով բնական էր կասկածիլ թէ այդչափ պղնձի ծծմբատ հողին ամէն տարի կանոնաւորապէս և առատօրէն տրուելով քիչ կամ շատ ժամանակէն հողին և նոյն իսկ որթին աճեցման չը՞ պիտի վնասէր։ Ուստի Պ. Վիալա երկու որթատունկ առեր, զանոնք զատ զատ իրենց աճեցման հարկաւոր մեծութեամբ թաղարներու մէջ տնկեր է և փորձերուն սկսեր է, անշուշտ այդ թաղարները մի և նոյն քանակութեամբ և մի և նոյն տեսակէ հողով լեցնելէն վերջը։ Ետքը կանոնաւորապէս ջրեր է այդ թաղարները, մին՝ պարզ ջրով և միւսը ծծմբատի ջրով։ Հողը միշտ զովասուն ըլլալէ աւելի խոնաւ պահուած է, այսինքն միշտ այն աստիճանին մէջ որմէ քիչ մը աւելի խոնաւութիւն բոյսին աճեցման կը վնասէ։ Այն աւելորդ ջուրերը որք թաղարներուն տակէն կը վազէին՝ դարձեալ նոյն թաղարին մէջ կը լեցուէին։ Ծծմբատ ընդունող թաղարներուն ջուրերը բաւական մութ գոյն կապտորակ կը լինէին։ Երբ ալ ծծմբատ լեցնելու ժամանակն անցաւ, սկսան պարզ ջրով ոռոգել երկու թաղարները միանգամայն։ Այդ ջուրին մէկ մասն ալ աւելորդ գալով թաղարին տակէն ըստ առաջնոյն վազեց, միշտ կապտորակ գոյն մ'ունենալով, այսինքն ծծմբատը միշտ իւր ազդեցութիւնը կը պահէր և թաղարին մէջ գտնուող հողին մինչեւ ամենաստորին խաւերը կը թափանցէր։

Լուծեալ վիճակի մէջ հողին թափանցուած պղնձի ծծմբատին քանակութիւնը ամբողջ փորձի միջոցին 200 կրամ եղած էր։ Ասիկա առաւելագոյն քանակութիւնն է, որովհետեւ ասկէ աւելի տալու համար նոյն համեմատութեամբ ալ ջուր գործածել հարկ պիտի ըլլայ, այնպէս որ ատկէ յառաջ եկած խոնաւութիւնը հողին պիտի վնասէր եւ զայն պիտի փտեցնէր։

Եւ առ հասարակ գոյացուած կարծիքին հակառակ այս կերպով նայուած այգիին եւ ոչ մի մասին մէջ ապականում մը կար։ Տերեւներն ըստ սովորականին զարգացած էին եւ շատ կանաչ ու շատ ուռուցիկ մնացեր էին, եւ նոյն իսկ իրենց կանաչութիւնը պարզ ջրով ոռոգուած միւս որթատունկին տերեւներէն աւելի թանձր էր։ Խաղողի ողկոյզներն ու հատիկներն ալ մի եւ նոյն համեմատութեամբ էին։

Վերոյիշեալ 200 կրամի քանակութիւնը մէկ հեքթարին (հարիւր կալ) համար 20,000 քիլօ ըսել է։

Փորձին օգտակարութիւնը կը հասկնան արհեստէն եղողները, որք պարտաւոր են հասկցնել այդ օգուտը չը գիտցողներուն ալ։ Յառաջդիմութեան միակ օրէնքը։ Վ. ԳԱԼԲԱՔՃԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ

ՈՒՍՈՒՑՉԱՑ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՐԺԱՆԻՔԸ

Ամէն անոնք, որ կրթական գործին մէջ աշխատութեան առաւել կամ նուազ բաժին մը ունին, եւ մանուկներու զարգացման եւ յառաջդիմութեան միջոցները նիւթ ըրած են իրենց ուսումնասիրութեան, գիտեն թէ ուսուցչի իմացական պաշարը միայն չբաւեր բաղձացեալ արդիւնքը յառաջ բերելու, այլ հարկ է որ ունենայ նաեւ բարոյական արժանիք մը, առանց որոյ մանուկի ստացած սնունդը անհալ մետաղի պէս անմարսելի պիտի մնայ նորա ստամոքսի վրայ։ Թէ ի՞նչ է բարոյական արժանիքը. պարզենք համառօտիւ։

Ինչպէս փոխադարձ շահերով ապրող ամեն առնչակից մարմնոց՝ նոյնպէս ուսուցչի եւ ուսանողի մէջ կայ յարաբերական մի որոշ վիճակ, որ ըստ բնութեան կրնայ լինիլ ջերմ կամ ցուրտ. ջերմ՝ երբ երկու առնչակիցք կապւին իրենց իրաւանց եւ պարտուց սահմանին մէջ. ցուրտ՝ երբ ասոնցմէ մին միւսին իրաւունքը կը խլէ եւ չվճարեր իր պարտքը։ Ուսանողի հետ գործ չունինք առ այժմ. սակայն երբ կը տեսնենք թէ ուսուցիչն իւր իրաւունքներէն մի քանին կը զոհէ, իւր պարտուց մէկ մասին մէջ կը թերանայ, չպահեր իւր ծանրութիւնն, աժան կը ծախէ իւր դիրքն ու արժանապատուութիւն. կը խօսի, կ'ընէ ինչ որ անդէպ է եւ անվայել. խզում մը յառաջ կը բերէ եւ ահա այն ատեն կ'ըսենք թէ բարոյական արժանիք չունի այդ ուսուցիչն։

Տեսած ենք եւ գիտենք շատ մի ուսուցիչներ՝ որոնք արդարեւ ոչ միայն կը մարմնաւորեն իրենց վկայականի նշանակած բարձրագոյն ուսումներն, այլ եւ ունին լաւագոյն մեթոտը զանոնք իրենց աշակերտաց սեփհականել տալու. եւ երբ համոզուինք թէ իրենց խղճմտութիւնը եւս կասկածի ներքեւ չէ, ի՞նչպէս կրնանք մեկնել՝ իրենց ապարդիւն մնալուն գաղտնիքը,—փորձառու տեսուչներ կ'ըսեն թէ ապա ուրեմն այդ դասատուք զուրկ էին ուսուցչական մի կարեւոր պայմանէ—բարոյական արժանիքէ, որով միայն կրնային տիրել աշակերտաց հոգւոյն եւ մտաց վրայ, իրենց խօսքն իբրեւ պատգամ ընդունել տալու, կամ չափազանց բռնապետութեամբ անզուսպ ստահակներ դարձուցած են զանոնք, անփոյթ յուսումն, կամ ծայրայեղ մեղկութեամբ այնքան շփացուցած են որ դասարանին մէջ առաւել կ'ուզեն խաղալ դասատուին հետ, քան ուսանիլ, եւ այդ յարաբերական այս վիճակին մէջ ի՞նչ կրնանք սպասել հմտութենէ եւ մեթոտէ։

Այո՛, այո՛, ուսուցիչներ ունինք, որոնք իրենց բոլոր անվիճելի հմտութեամբ անկարող են դասարան մը կառավարելու. հսկողի մը օգնութեամբ կը դասախօսեն, որ կը խնդրեն կը պաղատին աշակերտներէն լուռ մնալ եւ կը խոնարհին մինչեւ անոնցմէ հրահանգ եւ սպառնալիք ընդունելու։ Խե՜ղճ արարածներ, ինչո՞ւ այսպէս ինկած են. որովհետեւ առաջին օրէն չեն կրցած պահել իրենց բարոյական հեղինակութիւնը, որովհետեւ դպրոցին մէջ եւ դպրոցէն դուրս զգոյշ չեն գտնուած իրենց խօսքերու եւ շարժման մէջ, կատակ ըրեր են, ուր որ պէտք էր լուրջ լինել. թեթեւցեր են, ուր որ պէտք էր ծանր մնալ. գռեհիկ եւ ստորին անձերու հետ կենակցեր են, երբ պէտք էր մեծերու հետ ապրիլ. թափթփած եւ աղտոտ զգեստներ հագեր են, երբ պէտք էր կոկիկ եւ մաքուր լինէին. փողոցին մէջ գինով գտնուեր են, երբ իրենք հանրային բարոյականի առաջին օրինակը պիտի հանդիսանային. աւա՜ղ այս ամենը տեսեր եւ լսեր են աշակերտները, աստիճանաբար թեթեւցնելով այն հաւատքն՝ զոր ունէին իրենց ուսուցչին-անստգիւտ տիպար առաքինի մարդու մը վրայ։

Նպատակ չունինք մենք այժմ մեր ուսուցչաց ոմանց (որ բարեբաղդաբար սակաւաթիւ են) բարոյականի դաս տալու, այլ կուզենք դիտել տալ այս առթիւ թէ այն փոքրիկ աշակերտները որոց բնաւ կարեւորութիւն տալ չենք ուզեր երբեմն, որչափ մանրադիտին եւ սուր դիտողներ են. ի՞նչպէս ուշի ուշով կը հետեւին մեր նիստ ու կացին, եւ երբ անպատեհ հաւատք մը կազմեցին մեր բարոյականին վրայ, զմեզ ըմբռնեցին հասարակ, ստորին, գծուծ էակ մը, այլ եւս մեր խօսքերը՝ որչափ ալ պերճաբան լինին, կը կորսնցնեն իրենց ազդեցութիւնը, կը դադրին պատգամ լինելէ, եւ այնուհետեւ ընդունայն կը սպասենք արդիւնք։

Փափաքելի է որ մեր վարժարանաց վարիչք, տեսուչք եւ հոգաբարձութիւնք քիչ մը աւելի ուշադիր լինէին ուսուցչաց այս տկար կողմին վրայ, որ կրթական պաշտօնէութեան ամենէն մեծ հիւանդութիւնը կրնայ համարուիլ. մտքի զարգացումը առանց սրտի դաստիարակութեան չէ երբեք օգտակար ապագայ մարդկութեան. պէտք է այնպիսեաց յանձնել մեր մանուկներու ճակատագիրը՝ որոնք վկայեալ հմտութեան հետ, բարի սիրտ մը երաշխաւորութիւն ունին. ուսուցչի անձը այն խօսուն գիրքը պիտի լինի, որ մէջ կարդացուի կամ մարմնանայ այն յանձնարարելի առաքինութիւնն, որոյ գաղափարականը ընդունած են պատմութեննէն։ Ո՞չ ապաքէն օրինակը աւելի կ'արժէ քան հազար խրատ։ Գ. Լ.

ԻՄ ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԷՍ

ԺԴ.

Ծիծաղն ու զուարճութիւնն ա՛յնքան անմեռ եւ անբաժան յատկութիւն մ'է մատաղ հասակի՝ որ ամենէ սմքիչ պարագաներու մէջ անգամ, ինչպէս է վանեցի Շահինեան պատուելիի նման խիստ դաստիարակի մ'երկաթեայ ծանր գաւազանը, անարգել եւ անզուսպ կը յայտնէ ինքզինք մերթ զայթակղելի ցոյցերով, ինչպէս սաւրեբեա տունկ մ'որ չոր եւ ամուլ հողի վրայ եւ ամենէ աննպաստ պայմաններու մէջ իսկ դուրս կը պոռթկայ անհամբեր՝ ամենափոքր շողէ կամ ցօղէ կեանք առած։

Շահինեան պատուելիի պահ մը դուրս ելած միջոցին ծիծաղասէր մանկտին—կատուի բացակայութենէ ազատութիւն գտնող մկունք— կը խռնի մի՛ւսի մը շուրջ որ ծանօթ էր իր ծաղրածութեամբ, ըստիպողապէս հրաւէր կարդալով անոր անվախ քաջութեան. իրենց վարժապետը՝ անհարկու վարժապետը ձեւացնել՝ քանի մը վայրկեանի կարճ բացակայութենէ մ'օգուտ քաղելով։ Պատուելիին մուշտակը՝ բազմոցի վրայ մնացած՝ թելադիր առիթն եղած էր այս խոլ եւ յանդուգն խորհուրդի։ Կէս մ'անձնապատուութեան խնդիր— պէտք չէ վախկոտ երեւալ վտանգէ՝ որքան եւ իրապէս մեծ ըլլայ այն— կէսն աւելի ալ միմոսական անդիմադրելի բերում, այս առաջարկը փոքր վարանումէ ետք՝ ընդունիլ կուտան խեղկատակ բջջին։ Վերջնական որոշումն ըրած՝ վրան կ'անցունէ Շահինեան պատուելիի մուշտակը, այն գոռաւիծի մաշկեակն՝ որ իր հասակին համար խիստ երկար՝ գետիններ կը քսուէր, եւ անոր գործածած քթատուփի տեղ որ եւ է տուփ մը ձեռքն առած՝ կ'երթայ փառաւորապէս իր վարժապետի բազմոցը կը նստի՝ անոր ձեւն առնելով։ Առաջարկ, յանձնառում, ներկայացման պատրաստութիւնք բաւական ժամանակ գրաւած էին սակայն։ Հազիւ ձեւացումը սկսած՝ այսինքն քթախոտի գործածումը միմոսաբար նմանցնելու համար, հազիւ հաշ տուփը բացած էր իր ձեռքերու մէջ, անհարկու վարժապետին գլուխը՝ Մեդուզի գլխին նման քստմնելի եւ քարացուցիչ՝ կ'երեւնայ ահա սրահի սեամի վրայ։ Պատուելին՝ ամեհի ու կատաղի՝ արագ եւ մեծաքայլ կը յառաջանայ դէպի ուսանող ժպիրհը։ Զայն տեսնելով՝ սարսափահար պատանին ոտք կ'ելլէ լեղապատառ եւ՝ տուփը գետինը նետած այլ մուշտակը միշտ իր վրայ—քանզի իր յետին տագնապի մէջ նիւթապէս չունէր ժամանակ յանցանքի նշանը վրայէն հանելու—կը փութայ փախչիլ իրեն մօտեցող վարժապետին առջեւէն։ Մոլեգին հալածում մ'է կ'սկսի վրէժխնդիր պատուելիի կողմէ։ Աշակերտը խոլ արշաւով իր դահճին առջեւէն կը փախչի շարունակ, գրասեղաններու նրբանցներէ սրանալով, անոնց վրայէն ցատքրտելով, անոնց տակէն սողալով սողոսկելով մուշտակը միշտ իր վրայ՝ որ կը պատառուէր՝ որ կը բզքտուէր եւ իր ծուէններէն կտորներ կը ձգէր ամեն մէկ գրասեղանի տակ։ Վերջապէս որսը կ'իյնայ կատաղի հալածչի ձեռք։ Այն օրն ութ տասը պատժելիներու պատրաստ խումբ մը կար արդէն։ Ընդհանուր ականջխեղմուքի ձեւը կը տնօրինուի։ Շահինեան պատուելիի քինառու մագիլներն բնականապէս բաժին կ'իյնան յանդուգն ծաղրածուի խեղճ ականջներուն, որոց կրած ցաւը նմանը չտեսնուած սաստկութեան աստիճանի մը կը հասնի։ Կրքոտ պատուելին իր վիրաւոր արժանապատուութեան հետ միանգամայն եւ իր քճքճուն մուշտակի վրէժը կը լուծէր։ Պատժաւոր խումբն՝ իր սեղմուած ականջներէ առաջնորդուած՝ նոյն օրը աւելի քան երբեք երկար եւ օձապտոյտ շրջաններ ըրաւ ընդարձակ սրահին մէջ։ Այլ սակայն թէ ի՞նչպէս Շահինեան պատուելի միահամուռ փալախայի պատիժ չտնօրինեց ընդհանուր աշակերտաց համար՝ անբացատրելի պարագայ մ'է յիրաւի։

Խոլ միմոսաբանութիւն մ'ալ արձանագրե՛նք այսպիսի ընդհանուր ականջխեղմուքի մ'առթիւ բռուած։ Պատժաւորներու խումբին մէջ ամենէն վերջինը՝ նոյնպէս խեղկատակին մէկը՝ իր թափուր եւ անպաշտօն մնացած եղունգներու համար գործ՝ այսինքն սեղմելիք ականջ կը փնտռէ եւ՝ «վարժապե՛տ, ես ալ քուկինդ բռնեմ» կը յանդգնի ըսել անհարկու պատուելիին։ «Հինգպղեբերներու» ամենէ ահաւելին կ'իջնէ խոլոյն լիրբ միմոսին երեսին վրայ, իր անվայել յանդգնութեան արժանաւոր պատիժ։

Շահինեան վարժապետի չարաչար վարմանց մասին եթէ մեղմիչ պարագայ մը կայ, եթէ «նկարագիր» յայտնող պատուաբեր յիշատակութիւն մը կրնայ ըլլալ իրեն համար՝ այն բացարձակ անխտրութիւնն էր՝ զոր «Թնթլոչ» պատուելիի այդ անգիտ զոյգը կըցուցնէր թէ՝ հարուստի եւ թէ աղքատի նկատմամբ, առաքինութիւն՝ զոր ի գործ դնելու համար չէ թէ միայն չափազանց անաչառ ըլլալ պէտք էր՝ այլ նաեւ քիչ շատ անվախ ոգւոյ եւ խիզախ բնաւորութեան տէր մէկը՝ որ միանգամայն չէ կարող՝ նոյն իսկ պաշտօնը կորուսելու վտանգով՝ զսպել իր բուռն կիրքը։

Շահինեան պատուելիի արտակարգ անգթութեանց մասին մոռի ընե՛նք հին յիշատակարան մը։ Կենդանի եւ վստահելի վկայ մ'է որ կը խօսի։ Գրուած է գրաբառ, ինչ որ կը ցուցնէ համեմատական հնութիւն մը, եւ կը կրէ հետեւեալ խորագիրը. Յիշատակարան գիտութեան անցից Զմիւռնիոյ ուսումնարանի է 1845 ամէ մինչեւ 1890։ Այնպիսի ժամանակներու մէջ ի գիր առնուած է այն՝ ուր ամէն տեսակ երկ՝ նոյն իսկ ընտանի սեռի պատկանողք—ինչպէս է անձնական յիշատակներ—գրաբառ կը յօրինուէր՝ եթէ չէր խորհուեր այդ հին ու անգործածական լեզուով։ Յիշատակարանին հեղինակը նոյն ինքն աշակերտ մ'է Շահինեան պատուելիի, Պարոն Ստեփան Զաքրեան, վաղեմի վարժապետ Իզմիրի երկսեռ վարժարանաց, եւ որ մինչեւ հիմա իր պաշտօնը կը վարէ։ Հեղինակի խաղաղ ու հեզահամբոյր ոգին քաջայայտ է ամենուն, որ եւ է մէկը թշնամանել—եւ ծիծաղել—չկայ իր բարուց եւ սովորութեանց մէջ։ Եթէ հարկ ըլլայ գովել՝ կը դրուատէ յօժարակամ, այլ ինչ որ պարսաւելի կամ գէթ քննադատելի է, տեղն նախադաս կը համարի անցնիլ ներողամիտ լռութեամբ։

Անհաւասարիկ այդ գրաբառ յիշատակարանի տողերը։ Ոճի պարզութիւնը Անդրէաս վարժապետը կը յիշեցնէ՝ որու վաղեմի եւ սիրելի աշակերտներէն է Զաքրեան։ Փափաքելի էր որ օր մը տպագրութեան բաղդի արժանանար այդ երկը՝ որ բաւական շահեկան յիշատակներ կը քըրբէ։

—«Նոյն եւ կարի խստաբարոյ եւ ցասկոտ գոլով նորա՝ ի սպառնալիս եւ ի գանս անհաբեկէր զաշակերտս, որք յաւէտ առ անի ուսանէին զգաստ քան առ ճաշակի ուսման։ Զականջս աշակերտաց այնչափ յոյժ սեղմէր մատամբք եւ քարշէր՝ մինչեւ առ սաստիկ ցաւոցն բարձրաձայն աղաղակ բառնալ աշակերտին եւ նուաղել անդ. եւ երբ ի բազումս առ սաստիկ սեղմելոյ զունկն նորաբոյս աշակերտաց՝ չարաչար վիրաւորէր զայն։ Սոյն այս արհամարհելի թերութիւն դասատուիս շարժաւէր եկաց բազմիցս մեծի յանդիմանութեան ի վերայ տեսչաց վարժարանին։»

Շահինեան պատուելիի գրական արժանեաց վրայ գովեստով կը խօսի Զաքրեանի յիշատակարանը, իսկ անոր ուսուցման եղանակի կը նուիրէ քանի մը տողեր որք արժանի են խորունկ ուշադրութեան, եւ զորս արտագրելու փորձութեան չենք կրնար դիմադրել՝ թէեւ չեղանք մ'ըլլայ այն մեր խօսքի կարգէն։

«Այր քաջահմուտ հայ դպրութեան եւ քերթող (*), որոյ յոլովագոյն քերթուածք զայլ եւ այլ նիւթոց գտանի յօրագրի Արշալուսոյ Արարատեան (ի 1845 եւ 46 ամի)։ Ցոտս հայկաբանութեան դասատուիս սկիզբն արարի քերականութեան, այլ նեբեսյի ինձ անաչառապէս չթաքուցանել զճշմարտութիւնն՝ (կ'ըսէ Զաքրեանի գրիչ) գի եղանակք ուսուցչութեան նորա ոչ լաւագոյն գոլով եւ ոչ ըստ այժմու պայմանաց դիւրիմանալի, որ աշակերտքն առ նա, հազիւ ուրեմն ի վեց ամս (կ'ըստորագծենք այս վերջին տողը) [illegible] ատակ լինէր իմանալ զպարզ գրաբառ։»

Ի՞նչ կ'ըսես, սիրելի ընթերցող, վեց ամբողջ տարի տառաքերականական ընթացքի մը վրայ։ Վե՛ց տարի. դպրոցական ամբողջ ընթացք մ'ըսել է այս՝ որ կը խամրի կը փճանայ։ Ահա՛ քու գործդ, ո՛ հին մանկավարժութիւն, որու ամուլ մեթոտներն ամբողջ սերունդներու միտքեր սպառնած է։ Միւս կողմէ՝ ի՞նչ արդիւնք ներելի էր սպասել վարժապետէ մ'որ իր բարբարոս ընթացքով սարսափ միայն կ'ազդէր դասարանի մէջ, եւ որու աշակերտք «յաւէտ առ անի ուսանէին զգաստ՝ քան առ ճաշակի ուսման» ինչպէս կը վկայէ անտիպ յիշատակարանը։

«Վեց տարուան քերականութեան ընթացք մը» զոր Զաքրեանի արժանահաւատ վկայութիւնը կը հաստատէ եւ որ երկար խորհրդածութեանց ուշագրաւ նիւթ մը կ'ըլլար, մեր ընթերցողներու ուշիմ դիտողութեան յանձնելով կը դադրինք մեր խօսքէ։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ
(Արեւելեան Մամուլ)

(*) Հին ժամանակներ խիստ աժան գին ունէր «քերթող» անունը՝ որ անխտիր կը շռայլուէր ոտանաւորողի։

ԾԱՂԿԵՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՂԵՐՈՒ ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Գետնի մը դասակարգութեանը մէջ, քիմիական տարրալուծումը ամենէն ապահով միջոցն է։ Ահաւասիկ ինչպէս կ'ընեն գտնելու համար բաւական ճիշդ կերպով հողի մը բաղադրութիւնը։ Որոշեալ քանակութեամբ մը հող կ'առնեն, օրինակի համար չափաւոր մեծութեամբ աման մը, յետոյ կը կշռեն եւ չորի չնիալու աստիճան խոյոյն կը տաքցնեն։ Եթէ այս գործողութենէն վերջը հողը իր $^1/_3$րդ ծանրութենէն աւելին կորսնցուցած չէ, այն ատեն նա հանքային է, եթէ իր $^1/_3$րդ ծանրութենէն աւելին կորսնցուցած է, նա գործարանական կամ աւելի ճիշդ է ըսել բուսա-կենդանային է։

Հանքային հողերը ինը տեսակի կը բաժնուին։

Առաջին.—Աղային հողերը (terres salines) աղի կամ բոթ (styptique) համով. այս հողերուն վրայէն ծծուած ջուրը եթէ աման մը լեցնենք, այն ատեն ամանին յատակը արծաթի բորակածինով (azotate d'argent) վայրասուզում մը կուտայ։

Երկրորդ. — Արջասպախառն հողերը (terres vitriolées) աղի կամ թթու. այս հողերուն վրայ ծծուած ջուրը երկաթախառն ալ մը կը պարունակէ, որ կապուտակաւոր բոդասը (cyannure de potassium) կապոյտի կը փոխէ։

Երրորդ—Խճային հողերը (terres siliceuses) թթուներու հետ փրփուր չի գոյացնելով, եթէ այս հողերը ջրի մէջ հալեցնենք $^3/_4$րդի մօտ առաջին բաժնին համար կուտան. (առաջին բաժինը կը ցուցնէ ամենէն խոշոր մասնիկները որոնք ամանին տակը կը մնան եթէ հողը հալեցուցած ջրերնիս ուժով մը շարժենք)։

Չորրորդ. — Կաւա-բրտային (terres glaises) հողերը. փրփուրը չի գոյանար եթէ զայն թթուի մէջ նետենք։ Այս հողերը եթէ ջրի մէջ հալեցնենք, վերը յիշուած առաջին բաժնին 70 հարիւրերրորդէն նուազ կը գոյանայ։

Հինգերորդ.— Կաւիճ (craie) կաւճային հող մը կը ճանչցուի զայն թթուի մէջ նետելով, փրփուրներու գոյացութենէն. իսկ եթէ թթուին ներգործութենէն վերջը քիչ մը մրուր գոյանայ կամ աւելի աղէկ է ըսել 50 հարիւրերորդէն նուազ կոպճային մրուր մը յառաջ գայ։

Վեցերորդ.—Աւազային հողերը (terres sablonneuses) թթուի մէջ կը փրփրին եւ կէսը կոպճային աւազ մը կամ խիստ բարակ կիր կը պարունակէ։

Եօթներորդ.—Կաւային հողերը (terres argieuses) թթուի մէջ կը փրփրին եւ լուացումէն վերջը իրենց կաւի պարունակութեան կէսը մնացորդ կը ձգեն։

Ութերորդ. — Պարարտահողային հող (terre marneuses) թթուի մէջ փրփուր կ'ունենան եւ կաւի մնացորդ մը կը ձգեն, ուր լուացումը $^1/_{10}$րդ անգամ կոպիճ չի կորսնցներ. բուսահողը կրային է, եթէ պարունակութեան կէսը [illegible] կամ [illegible] է, եւ ընդհակառակն կաւային է եթէ կէսը կաւ պարունակէ։

Իններորդ.—Լօամս (loams) թթուի մէջ փրփրելով կաւի կամ կոպիճի մնացորդ մը կը գոյանայ, եւ այս մնացորդը լուալով կաւ կամ կոպիճ կը գոյանայ երկուքէն իւրաքանչիւրին $^1/_{10}$րդ ծանրութեանը համեմատ։

Բուսա-կենդանային հողերը աղբահողերն են, եւ ասոնք ալ երկու տեսակի կը բաժնուին։

Առաջին կակուղ աղբահողը (terre au doux). այս աղբահողը կը ճանչցուի ջրի մէջ եռացնելով, եւ քիչ մը կենալէն վերջը մաղէ մը անցնելով։ Գոյացած ջուրը պէտք չէ որ [illegible] թուղթը կարմրցնէ։

Երկրորդ.—Թթու աղբահողը (terre au acide), այն ջուրը որուն մէջ եռացած է, [illegible] թուղթը կը կարմրցնէ։

Հողերու ընդհանուր դասակարգութեանը վրայ բաւական գաղափար մը տալէ վերջ, այժմ պիտի բացատրեմ բուն պարտէզի համար պէտք եղած հողերուն դասակարգութիւնը, որուն համար ծաղկասէր երկսեռ ընթերցողներուս խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ։

Առաջին.—Կաւային հողեր, կպչուն, խոնաւ ատեն տղմուտ, չորութեան ատեն կարծր եւ օդի քիչ թափանցող։

Երկրորդ.— Կրային հողերը, թեթեւ, խոնաւութեան անթափանց։

Երրորդ.—Խճային եւ աւազային հողերը, ջրի եւ օդի խիստ թափանցող։

Չորրորդ.—Բուսահող (humus) եւ աղբահող (terreau), կենդանային կամ բուսային նիւթոց փտացումէն յառաջ եկած դիպուածական արտադրութիւնք։

Պարտիզպանները հողերը հետեւեալ կերպով կը բաժնեն։

Դեղնորակ հող։— Կաւէ, ածխացեալ կիրէ, բուսական կտորուանքներէ եւ աղբահողէ բաղկացեալ է։ Չորցած ատեն գոյնը դեղնորակ եւ կակուղ։

Սեւ հող.— Պարտէզներու մէջ երկար ժամանակ մշակեալ եւ աղբարկեալ հողը։

Ուժով հող.— Գորշախառն (grisâtre) կաւաբրտային պաղ, փակչող եւ դժուարան հերկելի։

Ճերմակ հող.— Կաւճային հողը խիստ պաղ եւ շատ քիչ արգասաբեր։

Ցախուտային հող.— (terre de bruyère), բուսահողէ, աւազէ եւ չի տարբաղադրուած բուսեղէններէ կը բաղկանայ։

Բաղադրեալ կամ աղբախառնեալ հող (compost) 3-4րդ դեղնորակ հողի եւ 1-4րդ աղբահողի խառնուրդ մ'է։

Դեղնորակ [illegible] հողը, պարտէզի հողի նախատիպն է։ Դեղնագոյն, կակուղ եւ մատներուդ մէջ դիւրաւ կը փշրանայ։ Նարնջանոցի յատուկ եղած հողերը այս եւ ձախաստանի հողերէն կը բաղկանան։

Սեւ հողերը ընդհանրապէս խիստ արգասաբեր են, բայց կիրահողերէն (terres tourbeuses), որոնց համար պէտք է երկար ատեն բացօդեայ մնալ եւ կրի հետ խառնուիլ։

Շատ անգամ բուսական հողը բուսահողի հետ կը շփոթեն. անիկա ուրիշ բան չէ բայց միայն բուսահողին, աղբահողին, կաւին եւ կրին խառնուրդը։ Մշակելի ամեն հողերու մէջ կրնայ գտնուիլ աւելի կամ նուազ բուսական հողի բաւ, որով ասկից պէտք չէ հետեւցնել թէ բուսահող է։

Այն հողերուն համար, որոնք քիչ բուսահող կը պարունակեն, բուսական հողը կրնայ ճշմարիտ աղբի տեղ գործածուիլ. այն տեղը որ վերոյիշեալ հողէն քիչ կայ, շատ եղած տեղէն կրնանք քիչ եղած տեղը փոխադրել։ Շատ երկիրներու մէջ, բուսական հող կը գործածեն, անբերրի հողը արգասաւորելու եւ մերկացեալ լեռներու զառիթափերը, որք տեղատարափ անձրեւները քշած տարած են հողին սնուցիչ տարրերը։ ԼԵՒՈՆ ՄԻՐԱՍԵԱՆ

Հրատարակութիւնը Սմբատ Դաւիթեանի. Երկրորդ փոփոխ Ծաղկաքաղ աշխարհիկ լեզուէ արձակ եւ ոտանաւոր, ի պէտս Դ. եւ Ե. Դասարանաց։ Գին 6 դրուշ. — կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։ 995 3—3

ԱԶԴ
Անհամբեր սպասուած դասագիրք մը,
ՍԱՀԱԿԵԱՆՑ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՈՒԽՏԻ
Բ. տպագրութեամբ լոյս տեսաւ այս օրերս։ Գին 3 դահեկան։
Դպրոցաց համար մասնաւոր զեղչ։
Վաճառման կեդրոնատեղին է 1. Ղալաթիա, Սեղբոս խան, թիւ 5 «Բիւզանդեան Գրատուն» եւ 2. ի Պոլիս, Եաղի Զադէյէ ճատտէսի Նշան Պէրպէրեանի տպագրատունը։ 970 12—12

ԱԶԴ
Կենաց պայքարը յարատեւութեամբ վարելու եւ վերջնական յաջողութիւն մը ձեռք բերելու համար բաւական է անգամ մը ուշադրութեամբ կարդալ անուանի Սամուէլ Սմայլսի
ԻՆՔՆՕԳՆՈՒԹԻՒՆ
ոսկեղէնիկ մատեանը որ Ս. Էքմէքճեանի թարգմանութեամբ Բ. տպագրութեան արժանացած է։
Գին լաթակազմի դահեկան 10
» կիսալաթի » 8
Վաճառման կեդրոնատեղին է Ղալաթիա Սեղբոս խան թիւ 5 «Բիւզանդեան Գրատունը»։ 969 10—12

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Վ. Ց. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ
Հետեւողութեամբ
Ուէպսդըրի եւ Օգըլվիի հոյակապ բառարանաց
ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ 45,000 ԲԱՌ, ՈՃ, ԵՒԱՅԼՆ
Անգլիերէնէ ի հայ-աշխարհիկ բառգրքի մը անհրաժեշտ պէտքը ի վաղուց զգալի եղած էր. սոյն պէտքը լիովին գոհացուցած է Անատոլիա Գոլէճի ուսուցիչներէն Վ. Ց. Յակոբեան Էֆէնտի պատրաստելով իր երկու պաշտօնակցաց աջակցութեամբ։
Բաց ի սովորական բառերէ եւ ոճերէ կը պարունակէ նաեւ «գիտութեանց, արուեստից եւ գեղեցիկ դպրութեանց», վերաբերեալ բոլոր բառերն եւ ոճերն, պարզուած իրենց ճիշդ հայերէն համանշանակներով, հետեւողութեամբ Բաչընիի, Աւգերեանի, Նորայրի, Կոյլուեանի եւ Նուպարեանի Դաղ. Հայ. Անգլ. եւ Գերմաներէն բառագրոց եւ գիտական-արուեստական նորագոյն գործոց մանրակրկիտ բաղդատութեամբ, ի հարկին նաեւ տաճկերէնով։
Սոյն բառագրքին կցուած է նաեւ. 1. Անգլիերէնի մէջ գործածական դարձած լատիներէն, գաղղիերէն, իտալերէն եւլն. ոճեր։ 2. Յատուկ անուանց ցանկ մը՝ հնչումներով։ 3. Տարրական քերականութիւն մը Անգլիերէն լեզուի, յորում պարզուած են մասնիկներու դերն եւ զօրութիւնն, անգլ. հնչման եւ շեշտերու մասնաւոր կանոններն, համաստագրութիւնը որ յոյժ գործածելի են լեզուին մէջ։ 4. Այլ եւ այլ նշանք. հնչումներն, «մեծ խնամով հայատառ»։
Ամբողջ գործը «փոխանակ 35ի» որ խոստացուած էր՝ 45 թերթ պիտի լինի։ Բաժանորդագինն է պարզ կազմ 30, լաթ՝ 35 եւ կիսակաշի՝ 40 ղուրուշ։ Փոստի ծախքը գնողին վրայ է։
Փափաքող պարտին դիմել հրատարակչին, Զ. Թորոսեան գրավաճառ. Պոլիս, Պահճէ-Գարու նոր փոստին դէմ թիւ 4. ուր է «միակ» կեդրոնատեղին գործոյս։ Ա. թերթին նմուշը ձրի կը տրուի զլատուներէն։ Լոյս տեսած թերթերը կը տրուին բաժանորդաց։ Հրատարակուած է 36րդ թերթը։

ՏՈՔԹԷՕՐ Ե. ՄԱՍԻՍ
ԲԵՐԱ, ՇԻՇԼԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 21
([illegible])
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջը ժամ 7էն 10. չորեքշաբթի օրերը ձրի։ Ներքին ամէն հիւանդութիւններէ զատ մասնաւորապէս կը դարմանէ ստամոքսի, աղիքներու եւ ծննդամիզական գործարանաց հիւանդութիւններն։ 928 19—26

ԹՈՄԱՍԻ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.
Ո[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Բըր, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կ'սպասուի յառաջիկայ երկուշաբթի ապրիլ 2ին։

ՄԻՍՔԻԹ
Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատոք՝ [illegible] համար բժշկաց կողմանէ [illegible] «ՄԻՍՔԻԹ» [illegible] եւ կնիքեալ շիշերով ու որոշեալ գնով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա ծամ Պանքային կարգը [illegible] էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները։ Բերայի նշանաւոր զարեջրատունները։ Ղալաթիա [illegible] խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց թիւ 9, Քիրէչճիլէր փողոց Եսային աղայի թիւ 27 ճաշարանը։ Սանտըքճըլար փողոց Աթթիս աղայի թիւ 199 գրօսարանը։ Մոմխանէ փողոց թիւ 111 Մակարեն Իլիսա խանութը։ Թօփխանէ, ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը։ Գամըրչին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սթէֆանի հաճի Դօսթիի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12։ Ի Պոլիս Հասօբուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 4։ Մեծ Շուկայ Մահմուտփաշայու փողոց Թօբալեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հասօբուլօ շուկային մէջ թիւ 10։ Ղալաթիա Սէրայի կից թիւ 257։ Ղալաթիա Սէրայի դէմը փողոցը Քիլլիոսի թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Չարշըյի մէջ Օնիկի աղայի ճաշարանը, Մեծ փողոց [illegible] Հաճի Սարեմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թաքսիմ Պաշի Սերոբէ Ասլանեանի թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գաբու Սիմոնի ճատտէսի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան [illegible] թիւ 113 գրօսարանը, Սամաթիա [illegible] 49 թիւ Սիմոն աղային [illegible], Գատը գիւղ նաւամատոյցին վրայ անուշեղէնաց խանութը եւ [illegible] Թուլումպա փողոց զարեջուրի խանութը Մաջըր գիւղ Երկաթուղւոյ կայարանի դէմի պարտէզը։
Հետզհետէ բազմաթիւ մթերանոցներու ալ պիտի ծանուցուի կարգաւ։ 69

[illegible]
Կ. Պոլիս, 15 մարտ 189[illegible]
Պարոնայք [illegible],
[illegible]
Տ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
[illegible]

ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ
ԹԷՓԷ ՊԱՇԸ, ՓԱՍՍԱԺ Տ'ԱՆՏՌԻԱ
([illegible])
Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։ Մասնաւոր խնամք ծննդամիզական եւ ջղային հիւանդութեանց։ Կ'ընդունի բշ. գշ. եւ ուր. օրերն յետ միջօրէի ժամ 7էն 10 (ը. թ). հինգշաբթի օրերը միենոյն ժամերուն ձրի։
Դշ. եշ. եւ Շբ. օրերն առաւօտեան ժամ 3էն 4, Մէրճանէքճեան դեղարանն (Պահճէ գափու)։ 960

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Դրամագլուխ 10,000,000 անգլ. ոսկի
Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Համիտիյէ փողոց, Թիմալը խան
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190
ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ
Մասնաճիւղեր

Ատալիա	Պաղտատ	Լիմասօլ	Ռուսճուք
Ատանա	Պէյրութ	Մերսին	Սելանիկ
Այտըն	Պրուսա	Նազիլլի	Սամսոն
Հալէպ	Դամասկոս	Նիքօսիա	Իզմիր
[illegible]	Գոնեա	Ուշաք	Սոֆիա
Ադր.պոլիս	Լառնաքա	Փիլիպէ	Տրապիզոն
Էնկիւրի	Դենիզլի	Բոր-Սաիտ	

Պարտամուրհակները եւ արժէթուղթերը յանձման փոխարէն ստակ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով։
Դրամագլխոյ արժէթուղթերու։
Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, վարկաթուղթերու եւ հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։
Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու։
Գանձում կտրօններու, արժէթուղթերու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ։ Վաճառում եւ գնում դրամներու։
Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.
Տարին $2\frac{1}{2}$ % մէկ տարուան պայմանաժամու աւանդի համար.
Տարին $1\frac{1}{2}$ % վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար.
Տարին 1 % երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար։
ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները. եւ բաց աստի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրա եւ ապրանքներ կ'ընդունի իբր աւանդ։
Բերայի դրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն։ Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, յանամայի պարտաթուղթեր, եւ այլն եւ այլն։
ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու բրօմէսներ, եւ արժէթուղթեր կ'ընդունին, ընթացիկ հաշուով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի տարին 3% տոկոսով։

Ընդդէմ պնդութեան.—Վիշիի լուծիչ փոշի։

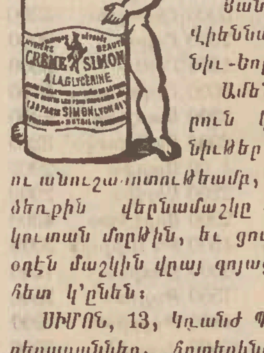

ՔՐԷՄ ՍԻՄՕՆ
ԲՐՆՁԱՓՈՇԻ ՍԻՄՕՆ
ՔՐԷՄ ՍԻՄՕՆԻ ՕՃԱՌ
Յանձնարարուած Փարիզի, Վիեննայի, Լոնտոնի, Պերլինի, Նիւ-Եորքի բժիշկներէն։
Ամենէն վայելչասէր կիներուն կողմէ ընդունուած այս նիւթեր, սքանչելի նրբութեամբ, ու անուշահոտութեամբ, կը ճերմկցունեն երեսին ձեռքին վերնամաշկը, աննման կակղութիւն կուտան մորթին, եւ ցուրտէն, արեւէն եւ ծովի օդէն մաշկին վրայ գոյացած այլայլումները անհետ կ'ընեն։
ՍԻՄՕՆ, 13, Կլամժ Պաթըլիէռ փողոց ՓԱՐԻԶ, դեղարաններ, հոտեղինաց խանութներ, վաճառատուներ եւ այլն, եւ այլն։ 9—16

ԱՊԱՌԻԿ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՄ ՖԻՐՔԵՐՈՒ
ՊԱՅՄԱՆՔ ՎՃԱՐՄԱՆ
Գիրքերը կը տրուին Փարիզի գնով
100 Ֆրանքի եւ ասկից պակաս ամեն յանձնարարութեան համար վճարումը պիտի ըլլայ ամբողջական
ՀԻՆԳ ՖՐԱՆԳ
Փոխադրութեան ծախքը գնողին վրայ է. Մեզ հետ յարաբերութիւն չունեցող անձերէն կը խնդրուի որ երաշխաւորութիւն մը տան տեղւոյ վրայ։
Ա. Տ. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Ղալաթիա, 10, Խավեար խան, Ղալաթիա 10,
331 26—48
5

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
Թարապլուսը Ղարպ Ֆըրգաի ասքէրիէսի իչուն 310 սէնէսինէ մախսուսէն միւնագասատա պուլունան էրզաքտան սիրքէնին պէհէր աթիք գըեէսի 26, զէյթ 220, սապուն 190, էկրի սօղան 30, Մալթա վէ կիրիտ սօղանը 40, էկրի բաթաթէս 26, Մալթա վէ Մարսիլիա բաթաթէսի 38 փարասա վէ կաղըն պէհէր սանտըրը 33 ղըրշ.տա թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլտուղունտան թէնզիլ ֆիյաթը իլէ իհալէսինա թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 10 1—3

Տայիրէի ասքէրիէյէ մէրպուտ մաթպախ խազալ թէրուն իլէ հապսխանէ իթթիսալինտէ վագը տիւքքեանլարընըն իճարը չու արալըք սաթըլմասը մէրքեզ զօմանտանլըղը ճանիպինտէն մէն իտիլէն մէքիւլաթը մուզիրրէքինին թէվամ մէննի միւտտէթճէ լիրայի օսմանի 100 ղրշ. հիսսալը իլէ չէհրը 600 ղըրշտան վէ մէմնիւէթը վագանըն րէֆի զէմանընտա 1200 ղըրշտան օլմագ իւզրէ թալիպի էօհտէսինտէ օլըպ մարտըն 21ինճի բազար իրթէսի կիւնի սաաթ 9տա գարարը գաթիսի վէրիլէճէքինտէն զամմ իլէ իսթիճարէ թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի մուհասէպաթ տայիրէսի չուպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 9 3—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լօնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԻԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Ղալաթիա, Կամուրջի դէմ, Քօմխիօն խանի անկիւնը։

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՄԱՅՈՒԼԵԱՆ

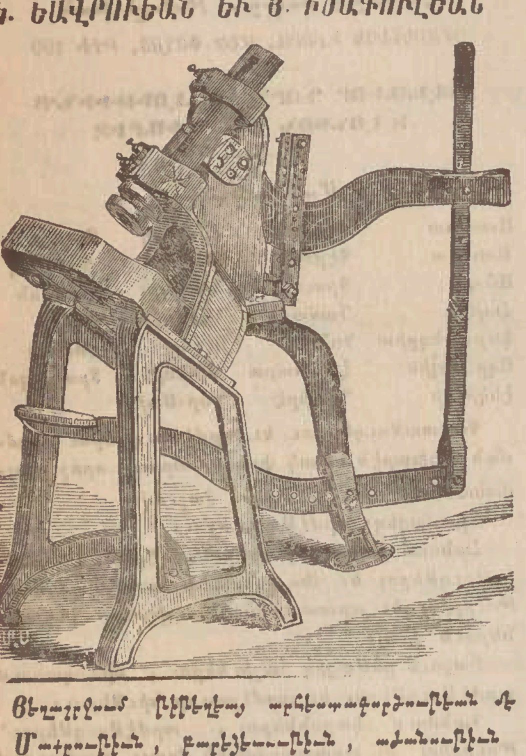

Ցեղաշրջման մեքենայ արհեստագործութեան և Մետաղեան, Քարեհատութեան, ածխութեան

Թէյի, լօգումի, հէլվայի, խավեարի, ըէչէլի, խահվէի, շաքարի, սիկառի, Թուղթի և այլ բազում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գերեցիկ ձեւերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամեն տեսակ կահեր, պարտէզի դոյլեր, լուացարաններ, ևլն. ևլն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։ 719

Պահճէ-Գաբու, Ռասիմ Բաշա խանի դէմը։

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկութիւն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օդեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրօտնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գազօ	2000	Քօլբինօ	4 00	Սաբֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ձիբալօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիզօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էայնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Ջէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըրս	200
Տրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալրօն	800	Օգրանօ	4500	Ջէրօ	410
Ֆիտօ	700	Օզօ	2000	Մօսբիթօ	420
				Էմբըզըն Մօնարք	8000
				Բիրմըն Մօնարք	8000
				Լօգիըն Մօնարք	8100

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա
858

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Միջնորդ շոգենաւը ամբողջ 3ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն։

Անոնցմէ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի ապրիլ 10ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան

Նաւաղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
477 Մումհանէ Սիթէ-Ֆրանսէզ

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քավչութ լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, վէկ անցաւէն ամենաստոյգ ցաւած ակռաները, ոսկի, աղամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։
(Բացի կիրակէէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

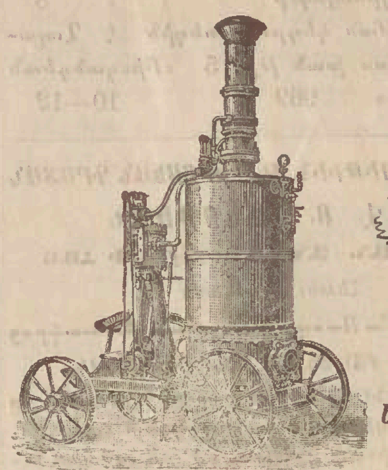

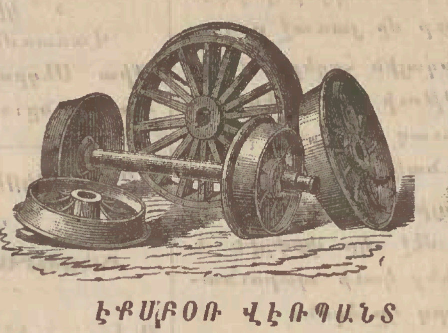

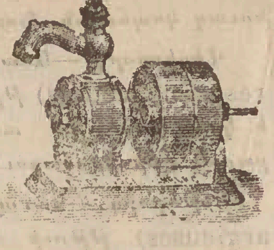

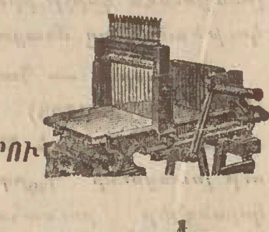

ԷՔՄԲՕՌ ՎԷՌՊԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

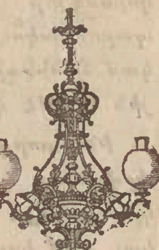

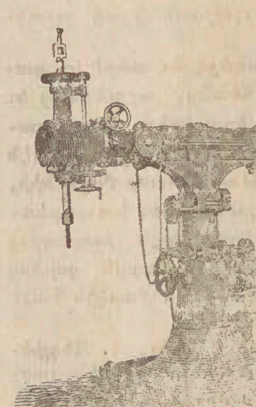

Մեքենաներու և գերմանական այլ արհեստական նիւթերու ցուցադրութիւն ի Ղալաթիա, Բերչեմպէ Բազար, Թիճարէթ խան (Նախկին կեդրոնատեղի ծխախոտի Ռեժիի)

Արհեստական, երկրագործական, ճարտարապետական, նաւային և այլն, և այլն ՆԻՒԹԵՐՈՒ և ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄ։

Տեղեկութիւնք կը տրուին մեքենաներու, ամբողջ գործարաններու զետեղման վրայ։

Ցուցադրութեան մէջ կը գտնուի միշտ գեղեցիկ ամբերք մը կանգան մեքենաներու, ջրհաններու, խոհանոցի նիւթերու, գերմանական լինօլէօմի և ուրիշ վաճառքներու։ 798

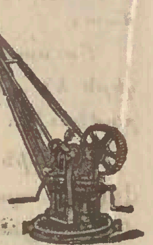

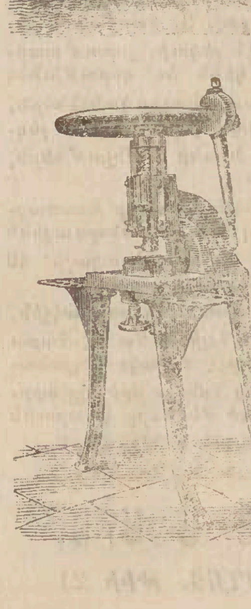

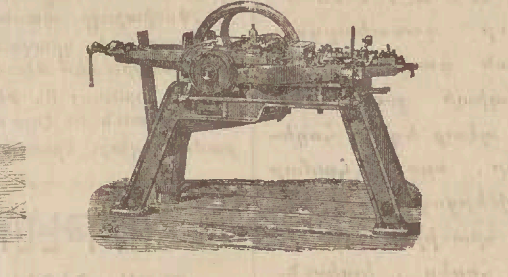

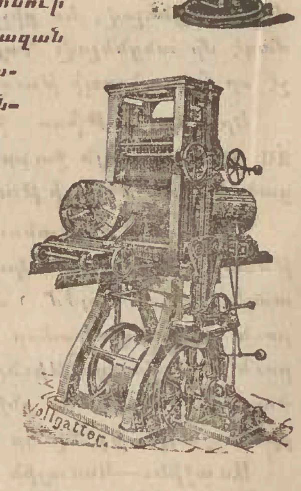

ՌՈՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՈՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՋԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան։
726

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԷԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՁԷԹ ԻՒՂ

Իւղախառնիկ մը շաղ և ապայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ԲՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճգաժութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՆՏԸՐ ԵՒ ՀԱՐԻԲԷԼ

HAMBURG MUNICH UNITES

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք 8,000,000
Պահեստիմնդրամ	» 6,889,695
Տարեկան հասոյթ	» 16,890,344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1894 Մարտ 1էն սկսեալ մինչեւ 1894 Ապրիլ 1

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ իջնող շոգենաւաց երթեւեկութիւն

ժ. վ. — թ.

12 15 Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Պօյճ. Ր. Հս. [Ր. Հիսարի շոգ.ին հետ պիտի հզրդ.] 37
1 10 Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹէՆ. Պօյ. Ր. Հիս. [Ր. Հս. շոգ.ին կը հաղորդակցի]։ 39
2 15 Ենմ. Մզպ. Պէօբ. Թրպ. Ենք. Պշբ. Ենք.ի շոգենաւին կը հաղորդակցի 17
2 45 Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյհ. Ա. Հիս. Պէպ. Արն. Դուրչ. Օրթ. Պէշկ։ 21
2 40 Ր. Ա. Գվ. Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Պէյզ. անտի Ասիական եզերք անցնելով մինչեւ Գնտ. եղած նմոյդ.ներն հանդիպելով Օրթ. Պշբ. պիտի երթայ։ Գնտ.ի շոգ.ին հետ կը հաղորդկ. Ուրբ.ները Օրթ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պշբ. 18
3 30 Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ր. Հս. (Ր. Հս.ի շոգ.ին կը հաղորդակցի) Ուրբ.ները Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. 41
4 50 Ա. Գվ. Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ր. Հ. Պէպ. Պէշբ. Ուրբ. ըԱրն. Դրչ. Օրթ. 39
5 45 Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Պէզ. Ենք ՍԹէՆ. Միր. Պօյ. Ր. Հս. Պէպ. Արն. Դրչ. Օր. Պշ. 32
7 — Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թպ. Պէզ. Բշպ. Են. Մկ. Գնլ. Ր. Ա. Հս. Գնտ. Ար. Զնկ. Պէյլ. Օր. Գզ. Պշ. Իս. 22
8 — Ա. Ր. Գվ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Ր. Հս. Պէպ. Արն. Դրչ. Օր. Պշբ. 19
10 — Ր. Հիս. Զնկ. 18
10 10 Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Մրկ. Ր. Հս. Արն. Օրթ. Պշբ. 34

Ենիքէօյէն Կամուրջ իջնող շոգենաւք

12 15 Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ր. Հս. Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. 41

Պէյլէրէն Կամուրջ իջնող շոգենաւք

12 15 Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. 22
12 45 Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. 41
1 15 Ր. Հս. Պէպ. Արն. Դր. Օրթ. Պշբ. 34
2 — Ր. Հիս. Պէպ. Արնվ. Դրչ. Օրթ. Պէշբ. 22
1 10 Օրթ.էն ուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է 33
2 45 Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. 37
3 15 Պէպբ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. 21
3 45 Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. բացի Ուր.է 19
4 25 Ր. Հս. Պպ. Արն. Դչ. Օթ. Պշբ. Դպ. բացիՈրբ.է 37
4 20 Օրթ. Պշ.էնուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է 18
5 — Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. Դպ. 21
6 — Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշբ. բացի Ուր.է 33

Ասիական եզերքէն Կամուրջ իջնող շոգենաւք

12 15 Գնտ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. 32
12 30 Պէյզ. Բշպ. Զպզ. Գանլ. Ա. Հիս. Գանտ. Օրթ. (Գնտ. կը հաղրդկ.) Ուրբաթները բացի Օրթ.էն Վան. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. 33
1 — Պէպ. Գն Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզ. Պշբ. բցի Որ.է 19
2 — Քանտ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պշկ. 32
2 10 Պէյզ. Բշպ. Ենք. Գնլճ. Պօյճ. Ր. Ա. Հիս. Գնտ. Պէպ. Արն. Զնկ. Պէյլ. Օրթ. Գզ. Իսկ. Պշբ. Գապ. 23
3 15 Ա. Հս. Գնտ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պշբ. 33
3 30 Պէյզ. Բշպ. Զպ. Գնլ. Ա. Հ. Գտ. Օր. Պշ. (Գնտ.ի շոգ.ին կը հղրդկ.) Ուր.ները բացի Օրթ.է Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պշբ. 18
4 15 Գնտ. Վնք. Զնկ. Պէյ. Գզ. Իսկ. բացի Ուր. 17
5 — Պէյզ. Բշպ. Զպզ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտ. [Գնտ. շոգ. հետ կը հաղրդ. Ուրբ.ներըՎնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պշբ. պիտի հանդիպի] 34
5 35 Գնտ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պշբ. բացիՈւր.է 18
7 — Մրկ. Ր. Ա. Հս. Գնտլ. Արնվ. Զէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գզկ. Իսկ. Պշբ։ Հնգշ. օրերը Օր. Պշ. չկայ 23
9 — Պէօյ. Թրպ. Պէյզ. Բշպ. Զպ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Իսկ. 21
10 10 Պէյզ. Գնլ. Ա. Հս. Զնկ. Պէյլ. Պշ. բացի Ուր.է 41
10 20 Ա. Հս.էն ուղղակի կամուրջ 33
11 5 Գզկ.էն » » » » 22
11 20 Վնք.էն » » » » 19
11 55 Գզկ. Իսկ. » » 11

(Բացի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

1 45 Պշբ. Օրթ. Դրչ. Արն. Պէպ. Ր. Հս. Մրկ. Պօյճ. Ենիք. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. 41
2 45 Պշբ. Օրթ. Արվ. Պէպ. Ր. Հս. Մրկ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. Ր. Ա. Գավազ 39
2 55 Պշկ. Զնկ. Պէպ. բացի Ուրբ.է 19
4 5 Գապ. Պշբ. Իսկ. Գզկ. Օրթ. Պէյլ. Զնկ. Արնվլ. Գնտ. Ա. Ր. Հս. Գնլ. Միրկ. Ենք. Բշպ. Պէյզօզ Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. 22
4 — Պշբ. Օրթ. Դրչ. Արն. Պէպ. Ր. Հս. Պօյճ. ՍԹՆ. Ենք. Թրպ Պէօյ. Մէզ. Ենիմ. 32
5 15 Իսկ. Պշբ. Գզկ. Օրթ. Պէյլ. Զնկ. Արնվ. Պէպ. Գնտ. Ա. Ր. Հս. Գնլ. Զպզ. Մրկ. 23
6 — Գապ. Պշբ. Օրթ. Դրչ. Արն. Պէպ. Ր. Հս. Մրկ. Ենք. Պէյզ. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. Գվզ. Ենր 19
7 — Պշբ. Իսկ. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Արն. Գնտ. Ր. Հս. Պօյճ. Գնլ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. 21
8 30 Պշբ. Օրթ. Արնվ. Պէպ. Ր. Հիս. Միրկ. Ենիք. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ. 34
9 20 Պէշ. Օրթ. Դրչ. Արն. Պէպ. Ր. Հիս. 18
10 5 Պշբ. Օրթ. Դրչ. Արն. Պէպ. Ր. Հս. Պօյճ. Մրկ. ՍԹՆ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. Ուրբ.ները 10վայրկեան ետքը 39
10 45 Ր. Հս. Պօյճ. Միրկ. ՍԹէՆ. Ենիք. Թրպ. Պէօյք. Մէզ. Ենիմ. Ուրբաթները չկայ 17
11 20 Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենիմ. 18
11 40 Պէպ. Ր. Հիս. Պօյճ. Մրկ. ՍԹՆ. Ենք. (*) 41
(*) Օդը գէշ եղած ատեն ՍԹէՆ. չկայ։

Կամուրջէն Պէյլէր երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

1 10 Պշկ. Օրթ. Արնվ. Ր. Հիսար 22
2 10 Կամրջ.էն ուղղ. Պէպէք 37
3 40 Ուղղ. Ր. Հիս. բացի ուրբաթէ 37
4 — Ուղղ. Պէպէք 21
4 45 Պշբ. Օրթ. Դրչ. Արն. Պէպ. բացի Ուրբաթէ 33
10 35 Պշբ. Օր. Դրչ. Արն. Պէպ. Գնտ. Ա. Ր. Հս. Գնլ. Մրկ. Ենք. Բշպ. Պէյզ. բացի Ուրբաթէ 23
11 15 Գապ. Պշբ. Օթ. Դչ. Արն. Պպ. Ր. Հ. Պօյճ. Ենք. 21
11 45 Պշբ. Օրթ. Դրչ. Արն. Գնտ. 22
12 15 Պշբ. Օրթ. Դրչ. Արնվ. Պէպէք 19

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

1 15 Իսկ. Պէյլ. Գանտ. 32
2 15 Պէշկ. Գզկ. Պէյլ. Զէնկ. Ա. Հիս. 33
3 20 Իսկ. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Վնք. Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Զպզ. Բշպ. Պէյզ 34
3 35 Ուղղակի Գանտիլլի բացի Ուրբաթէ 17
5 — Պէշկ. Զէնկ. Գանտ. բացի ուրբ.է 18
8 45 Պշբ. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Բշպ. Պէյզ. բացի Ուրբաթէ 41
9 30 Պշբ. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Վնք. Գնտ. Ա. Հիս 33
10 20 Պշբ. Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Զպզ. Բշպ. Պէյզ. Ր. Ա. Գավազներ Մէզ. 37
10 40 Պշբ. Պէյլ. Զնկ. Վնք. Ուր.ներէ 10 30ին Իսկ. Գզկ. Արնվ. Գնտ. Ա. Ր. Հս. Մրկ. Ենք. Պէօյք. 19
10 40 Իսկտ. Գզկ. բացի ուրբաթէ 22
11 — Գպա. Պշբ. Գզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վնիք. Գնտլ. Պէպ. 32
11 18 Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Զպզ. Բշպ. Պէյզ. 33
11 30 Իսկ. Գզկ. բացի Ուրբաթէ 11
12 — Պէշբ. Գզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանք. 34

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —		— —	
— —		— —	
— —		1 15	7 —
12 30		1 20	7 30
1 15	7	1 45	8 20
2 —	8 10	2 25	9 5
2 30	8 20 Վոսփ.	2 50	9 50
3 —	8 50	3 20 Վոսփ.	10 20
3 30	9 30	3 25	10 30 Ֆէրպ
3 45 Ֆէրպ.	9 45 Ֆէրպ.	3 50	10 40 Գզկ.
4 —	10 20 Գապ.	4 30 Ֆէրպօթ	11 —
4 30	10 55	4 40	11 30 Ֆէրպ
4 50 Վոսփ.	11 — Գուզկ.	5 15 Վոսփ.	11 30 Գզկ.*
5 30	11 — Ֆէրպ.	5 35	11 50
5 30 Ֆէրպ.	11 20	6 15 Ֆէրպօթ	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	—	— —	— —
— —	7 —	— —	6 25
12 30	8 10	12 45	7 30
1 15	8 20 Վոսփ.	1 20	8 20
2 —	9 —	2 —	9 5
2 35	9 30	2 45	9 45
3 20	9 45 Ֆէրպ.	3 25	10 15
3 45 Ֆէրպօթ	10 15	3 20 Վոսփ.	10 50 Ֆէրպ.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
4 30	11 — Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
5 30 Ֆէրպօթ	11 10	5 15 Վոսփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրպօթ	12 10

*Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ, շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բացի Ուր.է)
5 — » » բացի ուր.է)
10 40 » » (բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » [ուր. կիր. ժ. 10.45ին
3 — Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ [բացի կիր.է]
4 30 » » [բացի Ուր.է]
10 10 » » անտի Սալաճագ [բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին]։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իւսկիւտար

Ծան.—Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

COMP’ RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 21/2 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 22/3 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 23/4 Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 23/4 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 24/5 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

ԱԶԴ.—Մարտ 22/3, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբօլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զացող շոգենաւին։ 605

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլ և Միջերկրականի միջեւ Բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանոբուս	4 00	Սֆինքս	3000
Ֆէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէթթիս	3000
Մէսօպըրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպր	3250	Լօդիւս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սէսիլ	700

Բէրա շոգենաւը ամսոյս դէպի 25ին Լիվրբուլէն ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամէն երկու շաբաթ կը բանին Լիվերպուլ և Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գազալոնիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պոթնիա	4581
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալգաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորոզզօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, թիւ 401
Ղալաթիա 932

Արտօնատէր Ս. ՏԱՐԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ